

COMARCH

SPRAWOZDANIE ZARZĄDU

COMARCH S.A.

Z DZIAŁALNOŚCI GRUPY KAPITAŁOWEJ

W I PÓŁROCZU 2016 ROKU

Kraków, 31 sierpnia 2016

SPIS TREŚCI

1. INFORMACJE O FIRMIE	3
1.1. Podstawowe wielkości ekonomiczno-finansowe	3
1.2. Struktura organizacyjna i charakterystyka spółek Grupy	4
1.3. Akcjonariat, znaczne pakiety akcji	10
2. DZIAŁALNOŚĆ GOSPODARCZA	12
2.1. Pozycja Grupy na rynku IT oraz informacja o rynkach zbytu i o źródłach zaopatrzenia	12
2.2. Struktura sprzedaży	12
2.3. Najważniejsze kontrakty podpisane w I półroczu 2016 roku i po dacie bilansu	14
2.4. Główne inwestycje krajowe i zagraniczne (papiery wartościowe, instrumenty finansowe, wartości niematerialne i prawne oraz nieruchomości), w tym inwestycje kapitałowe dokonane poza grupą jednostek powiązanych oraz opis metod ich finansowania a także ocena możliwości realizacji zamierzeń inwestycyjnych, w tym inwestycji kapitałowych, w porównaniu do wielkości posiadanych środków	16
2.5. Działalność w Specjalnej Strefie Ekonomicznej	18
3. SYTUACJA FINANSOWA GRUPY COMARCH W I PÓŁROCZU 2016 ROKU	20
3.1. Analiza finansowa Grupy	20
3.2. Stanowisko zarządu odnośnie możliwości zrealizowania wcześniej publikowanych prognoz wyników na dany rok, w świetle wyników zaprezentowanych w raporcie okresowym w stosunku do wyników prognozowanych	25
3.3. Opis czynników i zdarzeń o nietypowym charakterze mających znaczący wpływ na działalność emitenta i osiągnięte zyski oraz ich ocena	25
3.4. Opis struktury głównych lokat kapitałowych lub głównych inwestycji kapitałowych dokonanych w ramach grupy kapitałowej emitenta w danym roku obrotowym	26
3.5. Transakcje zawarte przez emitenta lub jednostkę od niego zależną z podmiotami powiązаныmi na innych warunkach niż rynkowe	26
3.6. Kredyty, pożyczki, poręczenia, gwarancje i istotne pozycje pozabilansowe	26
3.7. Postępowania toczące się przed sądem, organem właściwym dla postępowania arbitrażowego lub organem administracji publicznej	34
4. PERSPEKTYWY ROZWOJU	35
4.1. Czynniki istotne dla rozwoju Grupy Kapitałowej	35
4.2. Pozostałe istotne czynniki, w tym ryzyka i zagrożeń	36
4.3. Perspektywy rozwoju działalności Grupy oraz przewidywana sytuacja finansowa Grupy w 2016 roku	36
4.4. Charakterystyka polityki w zakresie kierunków rozwoju grupy kapitałowej emitenta	37
4.5. Osiągnięcia w zakresie badań i rozwoju	37
5. COMARCH NA GIEŁDZIE PAPIERÓW WARTOŚCIOWYCH	39
5.1. Uchwały Rady Nadzorczej i WZA Spółki dominującej	39
5.2. Operacje na akcjach Comarch S.A.	42
5.3. Operacje na akcjach, udziałach spółek zależnych i stowarzyszonych Comarch S.A.	43
5.4. Pozostałe informacje związane z obrotem giełdowym	43

1. INFORMACJE O FIRMIE

Podstawowym przedmiotem działalności Grupy Comarch („Grupa”), której jednostką dominującą jest Spółka Comarch S.A. z siedzibą w Krakowie przy Al. Jana Pawła II 39 A („Spółka”), jest działalność związana z oprogramowaniem - PKD 62.01.Z. Oznaczenie sądu rejestrowego dla Comarch S.A.: Sąd Rejonowy dla Krakowa – Śródmieścia w Krakowie, XI Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego. Numer KRS: 0000057567. Spółka Comarch S.A. posiada dominujący udział w Grupie pod względem osiąganych przychodów, wartości aktywów oraz ilości i wielkości realizowanych kontraktów. Akcje Spółki Comarch S.A. są dopuszczone do obrotu giełdowego na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie. Czas trwania jednostki dominującej nie jest ograniczony.

1.1. Podstawowe wielkości ekonomiczno-finansowe

1.1.1. Skonsolidowane dane finansowe

	I półrocze 2016	I półrocze 2015	I półrocze 2014	I półrocze 2013
Przychody ze sprzedaży	516 425	505 441	429 677	391 701
Zysk operacyjny	35 209	44 340	20 823	2 928
Zysk (strata) przed opodatkowaniem	26 599	43 987	20 100	(34)
Zysk netto przypadający na akcjonariuszy Spółki	12 756	35 782	13 353	2 397
Zysk na akcję	1,57	4,40	1,65	0,30
Aktywa	1 267 164	1 177 068	1 099 922	1 100 655
Wartość księgowa	803 934	736 475	640 722	615 639

Przychody ze sprzedaży w I półroczu 2016 roku osiągnęły wartość 516,4 mln PLN, co stanowi wzrost w stosunku do I półrocza 2015 roku o 11,0 mln PLN, tj. o 2,2%. W pierwszym półroczu 2016 roku wynik operacyjny wyniósł 35,2 mln PLN i był niższy od wyniku operacyjnego za I półrocze 2015 roku o 9,1 mln PLN, tj. o 20,6%. Wynik netto przypadający na akcjonariuszy Spółki wyniósł 12,8 mln PLN, co stanowi spadek o 23,0 mln PLN, tj. o 64,4% w stosunku do I półrocza 2015 roku. Na dzień 30 czerwca 2016 roku Comarch S.A. zatrudniała 4 050 osób, co stanowi wzrost o 107 osób, czyli o 2,7% wobec stanu na dzień 31 grudnia 2015 roku. Grupa Comarch zatrudniała na dzień 30 czerwca 2016 roku 5 041 osób (z wyłączeniem pracowników MKS Cracovia SSA), tj. o 4 osoby więcej niż na koniec 2015 roku (wzrost o 0,1%).

W I półroczu 2016 roku wartość aktywów Grupy Comarch wzrosła o 90,1 mln PLN, (tj. o 7,7%) w stosunku do końca pierwszego półrocza 2015 roku. Wartość księgowa (kapitał własny) Grupy Comarch wzrosła w tym czasie o 67,5 mln PLN, tj. o 9,2%.

1.1.2. Kurs giełdowy akcji Spółki dominującej (w PLN) – Comarch S.A.**H1 2016**

Okres	Kurs najwyższy	Kurs najniższy	Kurs najwyższy	Kurs najniższy
	2016		2015	
I kwartał	137,35	103,70	126,10	103,20
II kwartał	147,00	131,00	142,00	121,60

Dnia 30 czerwca 2016 roku kurs zamknięcia akcji Comarch S.A. na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie osiągnął wartość 146,00 PLN w porównaniu do 134,00 PLN z dnia 30 czerwca 2015 roku i 114,05 PLN z 31 grudnia 2015 roku.

1.2. Struktura organizacyjna i charakterystyka spółek Grupy**1.2.1. Struktura organizacyjna**

W dniu 30 czerwca 2016 roku w skład Grupy Comarch wchodziły następujące podmioty (w nawiasach udział głosów przypadający na Comarch S.A., chyba że wskazano inaczej):

- Comarch S.A. z siedzibą w Krakowie w Polsce,
- Comarch AG z siedzibą w Dreźnie w Niemczech (100%),
  - Comarch Sistemas LTDA z siedzibą w Sao Paulo w Brazylii (80% zależna od Comarch AG, 20% zależna od Comarch Software und Beratung AG),
  - Comarch Software und Beratung AG z siedzibą w Monachium w Niemczech (100% zależna od Comarch AG*),
    - Comarch Solutions GmbH z siedzibą w Innsbruck w Austrii (100% zależna od Comarch Software und Beratung AG),
- Comarch S.A.S. z siedzibą w Lezennes we Francji (100%),
- Comarch R&D S.à r.l. z siedzibą w Montbonnot-Saint-Martin we Francji (100%),
- Comarch Luxembourg S.à r.l. z siedzibą w Luksemburgu w Luksemburgu (100%),
- Comarch, Inc. z siedzibą w Rosemont w Stanach Zjednoczonych Ameryki (100%),
  - Comarch Panama, Inc. z siedzibą w Panamie w Panamie (100% zależna od Comarch, Inc.),
- Comarch Canada, Corp. z siedzibą w New Brunswick w Kanadzie (100%),
- Comarch Espace Connecté Inc. z siedzibą w Montrealu w Kanadzie (100%),
- Comarch Middle East FZ-LLC z siedzibą w Dubaju w Zjednoczonych Emiratach Arabskich

- (100%),
- Comarch LLC z siedzibą w Kijowie na Ukrainie (100%),
  - OOO Comarch z siedzibą w Moskwie w Rosji (100%),
  - Comarch Software (Shanghai) Co. Ltd. z siedzibą w Szanghaju w Chinach (100%),
  - Comarch Technologies Oy z siedzibą w Espoo w Finlandii (100%),
  - Comarch UK Ltd. z siedzibą w Londynie w Wielkiej Brytanii (100%),
  - Comarch Chile SpA z siedzibą w Santiago w Chile (100%),
  - Comarch Software Spain S.L.U. z siedzibą w Madrycie w Hiszpanii (100%),
    - Comarch Colombia S.A.S. z siedzibą w Bogocie w Kolumbii (100% zależna od Comarch Software Spain S.L.U.),
  - Comarch Yazilim A.S. z siedzibą w Stambule w Turcji (100%),
  - Comarch SRL z siedzibą w Mediolanie we Włoszech (100%),
  - Comarch Malaysia SDN. BHD. z siedzibą w Kuala Lumpur w Malezji (100%),
  - Comarch s.r.o. z siedzibą w Bratysławie na Słowacji (100%),
  - Comarch Pointshub, Inc. z siedzibą w Rosemont, IL, USA (100%),
  - Comarch AB z siedzibą w Sztokholmie w Szwecji (100%),
  - Comarch Argentina S.A. z siedzibą w Buenos Aires w Argentynie (95% zależna od Comarch S.A., 5% zależna od Comarch AG),
  - Comarch Technologies sp. z o.o. z siedzibą w Krakowie w Polsce (100%),
  - CA Consulting S.A. z siedzibą w Warszawie w Polsce (100%),
  - Comarch Management sp. z o.o. z siedzibą w Krakowie w Polsce (100%),
  - Comarch Corporate Finance Fundusz Inwestycyjny Zamknięty z siedzibą w Krakowie w Polsce („CCF FIZ”) (Comarch S.A. posiada 100% wyemitowanych certyfikatów inwestycyjnych),
    - Comarch Management sp. z o.o. SK-A z siedzibą w Krakowie w Polsce (25,00% głosów przypada na CCF FIZ; 75,00% głosów przypada na Comarch S.A.; z akcji nabytych przez Comarch Management sp. z o.o. SK-A celem umorzenia spółka nie wykonuje prawa głosu),
    - Bonus Management sp. z o.o. SK-A z siedzibą w Krakowie w Polsce (100% głosów przypada na CCF FIZ),
      - „Bonus MANAGEMENT spółka z ograniczoną odpowiedzialnością” Cracovia Park SK-A (66,67% głosów przypada na Bonus Management spółka z ograniczoną odpowiedzialnością SK-A; 33,33% głosów przypada na MKS Cracovia SSA),
    - Bonus Development sp. z o.o. SK-A z siedzibą w Krakowie w Polsce (100% głosów przypada na CCF FIZ),
    - Bonus Management sp. z o.o. II Activia SK-A z siedzibą w Krakowie w Polsce (100% głosów przypada na CCF FIZ),
    - Bonus Development sp. z o.o. II Koncept SK-A z siedzibą w Krakowie w Polsce (100% głosów przypada na CCF FIZ),
    - Comarch Healthcare S.A. z siedzibą w Krakowie w Polsce (77,08% głosów przypada na CCF FIZ, 22,92% w posiadaniu CASA Management and Consulting sp. z o.o. SKA),
    - Comarch Polska S.A. z siedzibą w Krakowie w Polsce (100% głosów przypada na CCF FIZ),
    - Comarch Pointshub S.A. z siedzibą w Krakowie w Polsce (100% głosów przypada na CCF FIZ),
    - Comarch Infrastruktura S.A. z siedzibą w Krakowie w Polsce (100% głosów przypada na CCF FIZ),
    - iComarch24 S.A. z siedzibą w Krakowie w Polsce (100% głosów przypada na CCF FIZ),
    - CASA Management and Consulting sp. z o.o. SK-A z siedzibą w Krakowie w Polsce (100% głosów przypada na CCF FIZ),
      - Comarch Swiss AG z siedzibą w Luzern w Szwajcarii (100% głosów przypada na CASA Management and Consulting sp. z o.o. SK-A),
      - CAMS AG z siedzibą w Luzern w Szwajcarii (51% głosów przypada na CASA Management and Consulting sp. z o.o. SK-A),
  - Opso sp. z o.o. z siedzibą w Krakowie w Polsce (100%),
  - MKS Cracovia SSA z siedzibą w Krakowie w Polsce (66,11%).

(*) w tym 2,68% akcji CSuB AG pożyczonych od podmiotu spoza Grupy Comarch

Na dzień 30 czerwca 2016 roku jednostkami stowarzyszonymi z jednostką dominującą są:

- SolInteractive S.A. z siedzibą w Krakowie w Polsce (16,10% głosów przypada na CCF FIZ, 11,27% głosów przypada na Bonus Management sp. z o.o. II Activia SK-A),
- Metrum Capital S.A. (15,79% głosów przypada na Comarch S.A., 31,58% głosów przypada na

- CAMS AG),
- Thanks Again LLC z siedzibą w Tyrone, GA, USA (42,5% głosów przypada na Comarch Pointshub, Inc.).

Spółki stowarzyszone nie są konsolidowane. Udziały w nich są wyceniane metodą praw własności.

1.2.2. Struktura działania Grupy Comarch

Struktura działania Grupy Comarch jest następująca:

- jednostka dominująca Comarch S.A. pozyskuje większość kontraktów w dużej mierze realizując je,
- spółki Comarch AG, Comarch S.A.S., Comarch R&D S.à r.l., Comarch Luxembourg S.à r.l., Comarch Inc., Comarch Panama Inc., Comarch Canada, Corp., Comarch Middle East FZ-LLC, Comarch LLC, OOO Comarch, Comarch Technologies Oy, Comarch UK Ltd., Comarch Chile SpA, Comarch Sistemas LTDA, Comarch Software Spain S.L.U., Comarch Yazilim A.S., Comarch SRL, Comarch Espace Connecté Inc., Comarch Malaysia SDN. BHD., Comarch AB, Comarch Argentina S.A. i Comarch Colombia S.A.S. pozyskują kontrakty informatyczne na rynkach zagranicznych i realizują je w całości lub w części,
- Spółka Comarch Software und Beratung AG jest znaczącym na rynku niemieckim producentem oprogramowania ERP oraz integratorem systemów informatycznych. Comarch Solutions GmbH prowadzi działalność o profilu identycznym z profilem działalności spółki Comarch Software und Beratung AG,
- Comarch Swiss AG zajmuje się sprzedażą i wdrażaniem rozwiązań informatycznych Comarch (zwłaszcza w obszarach ERP i ECM) na rynku szwajcarskim,
- Comarch Polska S.A. pozyskuje kontrakty informatyczne na rynku krajowym głównie w sektorze publicznym i realizuje je w całości lub w części,
- Comarch Technologies sp. z o.o. odpowiada za rozwój technologii związanych z projektowaniem i produkcją urządzeń elektronicznych oraz związanego z nimi oprogramowania,
- CA Consulting S.A. prowadzi działalność teleinformatyczną, polegającą na dostarczaniu łącz teleinformatycznych na potrzeby krajowych spółek Grupy, a także na świadczeniu usług informatycznych i consultingowych na rzecz Comarch S.A. oraz klientów spoza Grupy Comarch,
- Comarch Corporate Finance Fundusz Inwestycyjny Zamknięty prowadzi działalność inwestycyjną (poprzez swoje spółki zależne) w zakresie nowych technologii i usług, a także działalność inwestycyjną na rynku kapitałowym,
- Comarch Management sp. z o.o., Comarch Management sp. z o.o. SK-A, CASA Management and Consulting sp. z o.o. SK-A, CAMS AG, Bonus Management sp. z o.o. SK-A oraz Bonus Management sp. z o.o. II Activia SK-A, Comarch Pointshub, Inc. prowadzą działalność inwestycyjną na rynku kapitałowym oraz związaną z informatyką,
- przedmiotem działalności Bonus Development sp. z o.o. SK-A oraz Bonus Development sp. z o.o. II Koncept SK-A jest działalność developerska oraz inwestycyjna na rynku nieruchomości,
- Comarch Healthcare S.A. wytwarza i sprzedaje oprogramowanie związane z medycyną, urządzenia medyczne oraz świadczy usługi medyczne i diagnostyczne, a także wytwarza i dostarcza kompleksowe rozwiązania informatyczne dla sektora medycznego,
- Comarch Pointshub S.A. prowadzi działalność polegającą na wytwarzaniu i wdrażaniu oprogramowania lojalnościowego dla odbiorców z sektora małych i średnich przedsiębiorstw,
- Comarch Infrastruktura S.A. prowadzi działalność polegającą na oferowaniu usług data center oraz outsourcingu usług informatycznych,
- iComarch24 S.A. prowadzi projekty informatyczne z zakresu e-księgowości oraz handlu elektronicznego, świadczy również usługi księgowe dla krajowych podmiotów zależnych z Grupy Comarch,
- MKS Cracovia SSA jest sportową spółką akcyjną,
- „Bonus MANAGEMENT spółka z ograniczoną odpowiedzialnością” Cracovia Park SK-A prowadzi działalność inwestycyjną w zakresie sportu, odnowy biologicznej i rekreacji,
- Opso sp. z o.o. prowadzi działalność gastronomiczną,
- Spółki Comarch s.r.o. i Comarch Software (Shanghai) Co. Ltd. nie prowadzą obecnie działalności operacyjnej.

1.2.3. Zmiany właścicielskie i zmiany w strukturze organizacyjnej w I półroczu 2016

W dniu 15 stycznia 2016 roku dokonano podwyższenia kapitału zakładowego Comarch SRL z 200 000 EUR na 700 000 EUR, tj. o 500 000 EUR (2 203 750 PLN wg kursu z dnia 15 stycznia 2016 roku).

W dniu 22 stycznia 2016 roku podwyższenie kapitału zakładowego w spółce Comarch Management sp. z o.o. do kwoty 300 000 PLN zostało zarejestrowane w KRS.

W dniu 9 lutego 2016 roku Zarząd Comarch AG podjął w formie ustnej uchwałę o wyrażeniu zgody na nabycie od Comarch S.A. 5 000 akcji Comarch Argentina S.A., tj. 5% w kapitale zakładowym. W dniu 15 lutego 2016 roku uchwała Zarządu została potwierdzona na piśmie, a następnie w dniu 25 kwietnia 2016 roku notariusz potwierdził własnoręczność podpisów członków Zarządu na tej uchwale. W wyniku ww. operacji, akcjonariuszami Comarch Argentina S.A. są Comarch S.A. (95% akcji w kapitale zakładowym) oraz Comarch AG (5% akcji w kapitale zakładowym).

W dniu 4 kwietnia 2016 roku została podjęta uchwała w przedmiocie podwyższenie kapitału zakładowego spółki Comarch Sistemas LTDA z kwoty 1 000 BRL do kwoty 1 000 000 BRL. Spółka Comarch AG nabyła 799 200 udziałów po cenie nominalnej 1 BRL (1,0480 PLN wg kursu z dnia 4.04.2016 roku) każdy i posiada obecnie 80% udziałów o łącznej wartości 800 000 BRL, natomiast spółka Comarch Software und Beratung AG nabyła 199 800 udziałów po cenie nominalnej 1 BRL każdy i posiada obecnie ma 20% udziałów o łącznej wartości 200 000 BRL. Podwyższenie kapitału zostało zarejestrowane w dniu 14 kwietnia 2016 roku.

W dniu 4 maja 2016 roku została zarejestrowana spółka Comarch Colombia S.A.S. z siedzibą w Bogocie, Kolumbia. Comarch Software Spain S.L.U. jest w posiadaniu 100% akcji Comarch Colombia S.A.S. Wysokość kapitału docelowego spółki wynosi 3 600 000 000,00 COP (tj. 4 726 800,00 PLN wg kursu z dnia 4 maja 2016 roku) i składa się z 3 600 000 akcji o wartości nominalnej 1 000 COP każda. Na dzień publikacji raportu opłacony kapitał zakładowy wynosi 182 000 000,00 COP (tj. 238 966,00 PLN wg kursu z dnia 4 maja 2016 roku) i składa się ze 182 000 akcji o wartości nominalnej 1 000 COP każda.

1.2.4. Zmiany właścicielskie i zmiany w strukturze organizacyjnej po dacie bilansu

W dniu 23 sierpnia 2016 roku Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy Comarch Healthcare S.A. podjęło uchwałę o podwyższeniu kapitału zakładowego spółki z kwoty 6 014 806 PLN do kwoty 8 114 806 PLN w drodze emisji 2 100 000 akcji serii N o wartości nominalnej 1 PLN każda. Akcje serii N objął i opłacił w całości Comarch S.A. po cenie emisyjnej 10 PLN za akcję, tj. łącznej cenie emisyjnej w wysokości 21 000 000 PLN, z czego 18 900 000 PLN zostało przekazane w spółce Comarch Healthcare SA na kapitał zapasowy jako agio. W wyniku ww. operacji, akcjonariuszami Comarch Healthcare S.A. na dzień publikacji niniejszego raportu są CCF FIZ (57,13% akcji w kapitale zakładowym), Comarch S.A. (25,88% akcji w kapitale zakładowym) oraz CASA Management and Consulting sp. z o.o. SKA (16,99% akcji w kapitale zakładowym). Na dzień publikacji niniejszego raportu zarówno podwyższenie kapitału, jak i związana z nim zmiana statutu spółki nie zostały zarejestrowane w KRS.

1.2.5. Charakter powiązań

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Comarch za 6 miesięcy 2016 roku obejmuje sprawozdania następujących spółek:

	Charakter powiązań	Metoda konsolidacji	Udział Comarch S.A. w kapitale zakładowym
Comarch S.A.	jednostka dominująca	pełna	
Comarch AG	jednostka zależna	pełna	100%
Comarch Sistemas LTDA	jednostka zależna	pełna	80% w posiadaniu Comarch AG, 20% w posiadaniu Comarch Software und Beratung AG)
Comarch Software und Beratung AG	jednostka zależna	pełna	100% w posiadaniu Comarch AG *)
Comarch Solutions GmbH	jednostka zależna	pełna	100% w posiadaniu Comarch Software und

			Beratung AG
Comarch S.A.S.	jednostka zależna	pełna	100%
Comarch R&D S.à r.l.	jednostka zależna	pełna	100%
Comarch Luxembourg S.à r.l.	jednostka zależna	pełna	100%
Comarch Inc.	jednostka zależna	pełna	100%
Comarch Panama Inc.	jednostka zależna	pełna	100% w posiadaniu Comarch Inc.
Comarch Canada, Corp.	jednostka zależna	pełna	100%
Comarch Espace Connecté Inc.	jednostka zależna	pełna	100%
Comarch Middle East FZ-LLC	jednostka zależna	pełna	100%
Comarch LLC	jednostka zależna	pełna	100%
OOO Comarch	jednostka zależna	pełna	100%
Comarch Software (Shanghai) Co. Ltd.	jednostka zależna	pełna	100%
Comarch Technologies Oy	jednostka zależna	pełna	100%
Comarch UK Ltd.	jednostka zależna	pełna	100%
Comarch Chile SpA	jednostka zależna	pełna	100%
Comarch Software Spain S.L.U.	jednostka zależna	pełna	100%
Comarch Colombia S.A.S.	jednostka zależna	pełna	100% w posiadaniu Comarch Software Spain S.L.U.
Comarch Yazilim A.S.	jednostka zależna	pełna	100%
Comarch SRL	jednostka zależna	pełna	100%
Comarch Malaysia SDN. BHD.	jednostka zależna	pełna	100%
Comarch s.r.o.	jednostka zależna	pełna	100%
Comarch Pointshub, Inc.	jednostka zależna	pełna	100%
Comarch AB	jednostka zależna	pełna	100%
Comarch Argentina S.A.	jednostka zależna	pełna	95% w posiadaniu Comarch S.A., 5% w posiadaniu Comarch AG
Comarch Technologies sp. z o.o.	jednostka zależna	pełna	100%
CA Consulting S.A.	jednostka zależna	pełna	100%
Comarch Management sp. z o.o.	jednostka zależna	pełna	100%
Comarch Corporate Finance Fundusz Inwestycyjny Zamknięty	jednostka zależna	pełna	100% ogólnej liczby certyfikatów inwestycyjnych

Comarch Management sp. z o.o. SK-A	jednostka zależna	pełna	8,82% w posiadaniu CCF FIZ, 26,45% w posiadaniu Comarch S.A., 64,73% akcji nabytych w celu umorzenia przez Comarch Management sp. z o.o. SK-A
Bonus Management sp. z o.o. SK-A	jednostka zależna	pełna	100% w posiadaniu CCF FIZ
Bonus MANAGEMENT sp. z o.o. Cracovia Park SK-A	jednostka zależna	pełna	50% w posiadaniu Bonus Management sp. z o.o. SK-A, 50% w posiadaniu MKS Cracovia SSA
Bonus Development sp. z o.o. SK-A	jednostka zależna	pełna	100% w posiadaniu CCF FIZ
Bonus Management sp. z o.o. II Activia SK-A	jednostka zależna	pełna	100% w posiadaniu CCF FIZ
Bonus Development sp. z o.o. II Koncept SK-A	jednostka zależna	pełna	100% w posiadaniu CCF FIZ
Comarch Healthcare S.A.	jednostka zależna	pełna	77,08% w posiadaniu CCF FIZ, 22,92% w posiadaniu CASA Management and Consulting sp. z o.o. SK-A
Comarch Polska S.A.	jednostka zależna	pełna	100% w posiadaniu CCF FIZ
Comarch Pointshub S.A.	jednostka zależna	pełna	100% w posiadaniu CCF FIZ
Comarch Infrastruktura S.A.	jednostka zależna	pełna	100% w posiadaniu CCF FIZ
iComarch24 S.A.	jednostka zależna	pełna	100% w posiadaniu CCF FIZ
CASA Management and Consulting sp. z o.o. SK-A	jednostka zależna	pełna	100% w posiadaniu CCF FIZ
Comarch Swiss AG	jednostka zależna	pełna	100% w posiadaniu CASA Management and Consulting sp. z o.o. SK-A
CAMS AG	jednostka zależna	pełna	51% w posiadaniu CASA Management and Consulting sp. z o.o. SK-A
Opso sp. z o.o.	jednostka zależna	pełna	100%
MKS Cracovia SSA	jednostka zależna	pełna	66,11%

(*) w tym 2,68% akcji CSuB AG pożyczonych od podmiotu spoza Grupy Comarch

1.3. Akcjonariat, znaczne pakiety akcji**1.3.1. Akcjonariusze posiadający bezpośrednio lub pośrednio przez podmioty zależne co najmniej 5% ogólnej liczbie głosów na walnym zgromadzeniu emitenta na dzień przekazania raportu**

Na kapitał zakładowy Comarch S.A. składa się 8 133 349 akcji o łącznej wartości nominalnej 8 133 349 PLN. Zgodnie z informacją posiadaną przez Comarch S.A., na dzień 31 sierpnia 2016 roku akcjonariuszami posiadającymi co najmniej 5% głosów na WZA Spółki są Janusz Filipiak, Elżbieta Filipiak oraz MetLife Otwarty Fundusz Emerytalny zarządzany przez MetLife PTE S.A.

Akcjonariusze	Ilość akcji	% kapitału zakładowego	Liczba głosów na WZA Spółki	% głosów na WZA Spółki
Janusz Filipiak	1 997 027	24,55	5 569 027	36,82
Elżbieta Filipiak	1 323 461	16,27	4 707 461	31,12
MetLife OFE	841 097	10,34	841 097	5,56
Inni akcjonariusze	3 971 764	48,84	4 009 364	26,5
Razem	8 133 349	100,00	15 126 949	100,00

1.3.2. Zmiany w strukturze własności znacznych pakietów akcji emitenta w okresie od przekazania ostatniego raportu kwartalnego

Podmiot	Stan na 31 sierpnia 2016 roku				Stan na 16 maja 2016 roku			
	Akcje (szt.)	Udział w kapitale zakł. (%)	Ilość głosów	Udział w głosach na WZA (%)	Akcje (szt.)	Udział w kapitale zakł. (%)	Ilość głosów	Udział w głosach na WZA (%)
Janusz Filipiak	1 997 027	24,55	5 569 027	36,82	2 674 488	32,88	6 246 488	41,30
Elżbieta Filipiak	1 323 461	16,27	4 707 461	31,12	846 000	10,40	4 230 000	27,96
MetLife OFE	841 097	10,34	841 097	5,56	616 954	7,59	616 954	4,08

1.3.3. Zestawienie stanu posiadania akcji emitenta przez osoby zarządzające i nadzorujące emitenta na dzień przekazania raportu

Akcjonariusze	Funkcja	Ilość akcji	% kapitału zakładowego	Liczba głosów na WZA Spółki	% głosów na WZA Spółki
Janusz Filipiak	Prezes Zarządu	1 997 027	24,55	5 569 027	36,82
Elżbieta Filipiak	Przewodnicząca Rady Nadzorczej	1 323 461	16,27	4 707 461	31,12
Marcin Dąbrowski	Wiceprezes Zarządu	0	0,00	0	0,00
Paweł Prokop	Wiceprezes Zarządu	37 539	0,46	75 139	0,50
Andrzej Przewięźlikowski	Wiceprezes Zarządu	0	0,00	0	0,00
Zbigniew Rymarczyk	Wiceprezes Zarządu	32 867	0,40	32 867	0,22
Konrad Tarański	Wiceprezes Zarządu	10 608	0,13	10 608	0,07
Marcin Warwas	Wiceprezes Zarządu	10 608	0,13	10 608	0,07

Według wiedzy Spółki, spośród członków Rady Nadzorczej jedynie Przewodnicząca Rady Nadzorczej Pani Elżbieta Filipiak jest w posiadaniu akcji Spółki.

1.3.4. Zmiany w stanie posiadania akcji emitenta przez osoby zarządzające i nadzorujące emitenta w okresie od przekazania ostatniego raportu kwartalnego

Osoby zarządzające i nadzorujące	Funkcja	Stan na 31 sierpnia 2016 roku		Stan na 16 maja 2016 roku	
		Akcje (szt.)	Udział w głosach na WZA (%)	Akcje (szt.)	Udział w głosach na WZA (%)
Janusz Filipiak	Prezes Zarządu	1 997 027	36,82	2 674 488	41,30
Elżbieta Filipiak	Przewodnicząca Rady Nadzorczej	1 323 461	31,12	846 000	27,96
Marcin Dąbrowski	Wiceprezes Zarządu	0	0,00	0	0,00
Paweł Prokop	Wiceprezes Zarządu	37 539	0,50	37 539	0,50
Andrzej Przewięźlikowski	Wiceprezes Zarządu	0	0,00	0	0,00
Zbigniew Rymarczyk	Wiceprezes Zarządu	32 867	0,22	32 867	0,22
Konrad Tarański	Wiceprezes Zarządu	10 608	0,07	10 608	0,07
Marcin Warwas	Wiceprezes Zarządu	10 608	0,07	10 608	0,07
Ilość wyemitowanych akcji		8 133 349	100,00	8 133 349	100,00

1.3.5. Akcje imienne uprzywilejowane co do głosu Spółki dominującej

Akcje imienne serii A i B są uprzywilejowane co do głosu w ten sposób, że na każdą akcję przypada 5 głosów na Walnym Zgromadzeniu Comarch S.A. Prezes Zarządu Comarch S.A. Janusz Filipiak posiada 470 000 akcji imiennych uprzywilejowanych serii A, z których przysługuje 2 350 000 głosów na WZA Spółki oraz 423 000 akcji imiennych uprzywilejowanych serii B, z których przysługuje 2 115 000 głosów na WZA Spółki. Wiceprezes Zarządu Paweł Prokop posiada 9 400 akcji imiennych uprzywilejowanych serii A, które uprawniają do 47 000 głosów na WZA Spółki. Przewodnicząca Rady Nadzorczej Comarch S.A. Elżbieta Filipiak posiada 385 400 akcji imiennych uprzywilejowanych serii A, z których przysługuje 1 927 000 głosów na WZA Spółki oraz 460 600 akcji imiennych uprzywilejowanych serii B, z których przysługuje 2 303 000 głosów na WZA Spółki.

Zamiana akcji imiennych na akcje na okaziciela jest dopuszczalna. W przypadku zamiany akcji imiennych na akcje na okaziciela tracą one wszelkie uprzywilejowanie. Zbycie akcji imiennej uprzywilejowanej powoduje wygaśnięcie związanego z nią uprawnienia szczególnego co do głosu na Walnym Zgromadzeniu, przy czym nie powoduje wygaśnięcia uprawnienia szczególnego co do głosu na Walnym Zgromadzeniu:

- zbycie na rzecz osób będących akcjonariuszami Spółki na dzień 18 marca 1998 roku,
- zbycie na rzecz zstępnych zbywcy,
- przejście własności akcji imiennej w wyniku spadkobrania.

Zbycie akcji imiennych wymaga zgody Zarządu udzielonej w formie pisemnej. Zbycie akcji bez zgody Zarządu jest możliwe na warunkach określonych w Statucie Comarch S.A.

Akcje na okaziciela mają prawo do 1 głosu na WZA. Zamiana akcji na okaziciela na akcje imienne nie jest dopuszczalna.

2. DZIAŁALNOŚĆ GOSPODARCZA

2.1. Pozycja Grupy na rynku IT oraz informacja o rynkach zbytu i o źródłach zaopatrzenia

Ze względu na rodzaj oferowanych przez Comarch systemów informatycznych, główną grupę odbiorców stanowią średnie i duże przedsiębiorstwa, które na całym świecie są największymi odbiorcami zaawansowanych rozwiązań informatycznych. Większość produktów Comarch jest kierowana do określonej grupy odbiorców, natomiast usługi informatyczne, ze względu na ich uniwersalny charakter, są oferowane do każdej grupy odbiorców. Oferta Comarch przeznaczona jest zarówno dla podmiotów z rynku polskiego, jak i klientów zagranicznych. Od wielu lat jednym z głównych celów strategicznych Comarch jest rozwój sprzedaży coraz większej ilości produktów na rynkach zagranicznych, w szczególności w Europie Zachodniej oraz obu Amerykach. Sprzedaż Grupy Comarch jest mocno zdywersyfikowana i nie występuje uzależnienie od jednego odbiorcy. W pierwszym półroczu 2016 roku sprzedaż do żadnego z kontrahentów nie przekroczyła 10% całkowitej sprzedaży Grupy Comarch.

Ze względu na specyfikę branży, w której działa Comarch, jako główne źródła zaopatrzenia należy uznać międzynarodowe koncerny, będące producentami sprzętu komputerowego, aplikacji bazodanowych oraz narzędzi programistycznych, polskie oddziały i przedstawicielstwa tych koncernów, polskie firmy dystrybucyjne oraz podwykonawców systemów IT. W pierwszym półroczu 2016 roku żaden z kontrahentów nie dostarczył produktów i towarów o wartości przekraczającej 10% przychodów ze sprzedaży Grupy Comarch.

2.2. Struktura sprzedaży

2.2.1. Geograficzna struktura sprzedaży

Geograficzna struktura sprzedaży	6 miesięcy 2016	%	6 miesięcy 2015	%	Zmiana PLN	Zmiana%
Kraj	200 616	38,8%	249 208	49,3%	-48 592	-19,5%
Eksport	315 809	61,2%	256 233	50,7%	59 576	23,3%
Razem	516 425	100,0%	505 441	100,0%	10 984	2,2%

W pierwszym półroczu 2016 roku Grupa odnotowała 315,8 mln PLN przychodów ze sprzedaży zagranicznej (wzrost o 59,6 mln PLN, tj. o 23,3% w porównaniu do H1 2015). W pierwszym półroczu 2016 roku sprzedaż zagraniczna stanowiła 61,2% całkowitych przychodów ze sprzedaży Grupy.

Wartość przychodów ze sprzedaży krajowej znacząco spadła i wyniosła 200,6 mln PLN (mniej o 48,6 mln PLN, tj. o 19,5% w porównaniu do pierwszego półroczu 2015 roku). Przyczyną spadku sprzedaży krajowej są:

- znaczący spadek przychodów ze sprzedaży (o 21,5 mln PLN, tj. o 37,2%) do klientów z sektora publicznego, co jest związane z ograniczeniem zakupów przez klientów z tego sektora spowodowanym przejściowym ograniczeniem w dostępie do finansowania ze środków unijnych, a także w wyniku zmniejszonych dostaw własnych wyrobów gotowych Grupy;
- zmniejszone dostawy oprogramowania obcego do klientów z sektora telekomunikacyjnego na rynku krajowym (w pierwszym półroczu 2015 Grupa zrealizowała tego typu dostawy na kwotę powyżej 20 mln PLN).

2.2.2. Struktura sprzedaży według odbiorców

Struktura sprzedaży wg odbiorców	6 miesięcy 2016	%	6 miesięcy 2015	%	Zmiana PLN	Zmiana %
Telekomunikacja, Media, IT	145 419	28,2%	146 399	29,0%	-980	-0,7%
Finanse i Bankowość	68 628	13,3%	61 276	12,1%	7 352	12,0%
Handel i Usługi	76 090	14,7%	72 774	14,4%	3 316	4,6%
Przemysł & Utilities	62 830	12,2%	41 733	8,3%	21 097	50,6%
Sektor publiczny Małe i Średnie	36 320	7,0%	57 862	11,4%	-21 542	-37,2%
Przedsiębiorstwa - Polska Małe i Średnie	49 091	9,5%	44 982	8,9%	4 109	9,1%
Przedsiębiorstwa - DACH	57 591	11,2%	52 809	10,4%	4 782	9,1%
Medycyna	7 280	1,4%	17 513	3,5%	-10 233	-58,4%
Pozostałe	13 176	2,5%	10 093	2,0%	3 083	30,6%
Razem	516 425	100,0%	505 441	100,0%	10 984	2,2%

W pierwszym półroczu 2016 roku nastąpił znaczący spadek przychodów ze sprzedaży (o 21,5 mln PLN, tj. o 37,2%) do klientów z sektora publicznego, co jest związane z ograniczeniem zakupów przez klientów z tego sektora spowodowanym przejściowym ograniczeniem w dostępie do finansowania ze środków unijnych, a także w wyniku zmniejszonych dostaw własnych wyrobów gotowych Grupy. Sprzedaż do klientów z sektora handlowo-usługowego wzrosła o 3,3 mln PLN, tj. o 4,6% w porównaniu do H1 2015, głównie dzięki realizacji pozyskanych w okresach poprzednich nowych kontraktów na rynkach zagranicznych. Przychody ze sprzedaży Grupy Comarch do odbiorców z sektora TMT spadły o 1,0 mln PLN (tj. o 0,7%) w porównaniu do H1 2015 - zmniejszone dostawy oprogramowania obcego na rynku krajowym zostały skompensowane wzrostem sprzedaży na rynkach zagranicznych, głównie w Europie Zachodniej oraz Ameryce Południowej. Klienci z sektora finanse i bankowość zakupili produkty i usługi o wartości wyższej o 7,4 mln PLN (czyli o 12,0%) od osiągniętej w analogicznym okresie roku poprzedniego. Jest to efektem pozyskania nowych klientów na rynkach zagranicznych. Spadek przychodów ze sprzedaży do klientów z sektora medycznego (o 10,2 mln PLN, tj. o 58,4%) jest efektem mniejszej ilości prowadzonych projektów związanych z informatyzacją służby zdrowia, w szczególności regionalnych projektów informatyzacji szpitali. Sprzedaż do klientów z sektora przemysłowego wzrosła w porównaniu do H1 2015 o 21,1 mln PLN, tj. o 50,6%, w wyniku zwiększonych dostaw oprogramowania i usług dla międzynarodowych firm z branży motoryzacyjnej i paliwowej, a także dla jednej z krajowych firm energetycznych. Przychody ze sprzedaży do klientów z sektora małych i średnich przedsiębiorstw wzrosły w Polsce o 4,1 mln PLN, tj. o 9,1%, natomiast w rejonie DACH o 4,8 mln PLN, tj. o 9,1%. Sprzedaż do pozostałych odbiorców wzrosła w H1 2016 roku o 3,1 mln PLN, tj. o 30,6%, głównie w wyniku zwiększenia przychodów MKS Cracovia SSA.

Niezależnie od okresowych wahań koniunktury w poszczególnych sektorach gospodarki, dzięki szerokiemu portfelowi klientów i utrzymywaniu dywersyfikacji źródeł przychodów i różnorodności oferty, Grupa Comarch ma zapewnioną możliwość stabilnego rozwoju działalności.

2.2.3. Struktura sprzedaży wg rodzaju

Struktura sprzedaży wg rodzaju	6 miesięcy 2016	%	6 miesięcy 2015	%	Zmiana PLN	Zmiana %
Usługi	405 542	78,5%	367 042	72,6%	38 500	10,5%
Software własny	77 170	15,0%	54 276	10,7%	22 894	42,2%
Software obcy	9 563	1,9%	35 365	7,0%	-25 802	-73,0%
Wyroby gotowe	72	0,0%	13 353	2,7%	-13 281	-99,5%
Hardware obcy	4 858	0,9%	13 590	2,7%	-8 732	-64,3%
Pozostałe	19 220	3,7%	21 815	4,3%	-2 595	-11,9%
Razem	516 425	100,0%	505 441	100,0%	10 984	2,2%

W pierwszym półroczu 2016 roku Grupa odnotowała znacznie wyższe niż rok wcześniej przychody ze sprzedaży usług – wzrosły one o 38,5 mln PLN, tj. o 10,5%. Jest to efekt realizacji znacznej ilości kontraktów na rynkach zagranicznych, zawartych w okresach wcześniejszych. Przychody ze sprzedaży oprogramowania własnego wzrosły o 22,9 mln PLN, tj. o 42,2%. Przychody ze sprzedaży oprogramowania obcego spadły o 25,8 mln PLN, tj. o 73,0%. Jest to wynik zmniejszonych dostaw oprogramowania obcego do klientów z sektora telekomunikacyjnego na rynku krajowym (w H1 2015 Grupa zrealizowała tego typu dostawy na kwotę powyżej 20 mln PLN). Sprzedaż sprzętu komputerowego obcego spadła o 8,7 mln PLN, tj. o 64,3%. Sprzedaż własnych wyrobów gotowych w H1 2016 miała marginalne znaczenie, spadła ona o 13,3 mln PLN, tj. o 99,5% w porównaniu do H1 2015, na skutek braku dostaw wyrobów własnych do klientów z sektora publicznego (w H1 2015 Grupa zrealizowała tego typu dostawy o wartości około 13 mln PLN). W H1 2016 pozostała sprzedaż spadła o 2,6 mln PLN, tj. o 11,9%, co jest wynikiem zmniejszenia się sprzedaży materiałów eksploatacyjnych do wyrobów gotowych sprzedanych przez Grupę.

2.3. Najważniejsze kontrakty podpisane w I półroczu 2016 roku i po dacie bilansu

2.3.1. Umowa pomiędzy Comarch S.A.S., spółką zależną Comarch S.A. oraz SNC-LAVALIN S.A.S., generalnym wykonawcą na realizację inwestycji budowlanej w Lille we Francji

W dniu 15 marca 2016 roku została zawarta umowa pomiędzy Comarch S.A.S., spółką zależną Comarch S.A. oraz SNC-LAVALIN S.A.S. na realizację inwestycji budowlanej w Lille we Francji. Przedmiotem umowy jest przebudowa budynku magazynowego na data center pod adresem 17 Rue Paul Langevin w Lezennes. Wartość umowy wynosi 7 500 tys. EUR netto, tj. 32 118 tys. PLN, wg kursu euro z dnia zawarcia umowy. Planowany termin zakończenia inwestycji to drugi kwartał 2017 roku. Inwestycja będzie finansowana ze środków z długoterminowego kredytu bankowego. O podpisaniu powyższej umowy kredytowej Spółka poinformowała w raporcie bieżącym nr RB-2-2016 z dnia 15 marca 2016 roku.

2.3.2. Podpisanie umów z firmą Budimex S.A. na realizację VI etapu inwestycji w Specjalnej Strefie Ekonomicznej w Krakowie (SSE7) oraz przebudowę budynku SSE6

W dniu 18 marca 2016 roku zostały zawarte dwie umowy pomiędzy Comarch S.A., a firmą Budimex S.A.:

- 1) Na realizację VI etapu inwestycji w Specjalnej Strefie Ekonomicznej w Krakowie (budynek SSE7). Przedmiotem umowy jest wybudowanie budynku biurowego wraz z infrastrukturą drogową i techniczną oraz dostawą niezbędnych materiałów i urządzeń. Powierzchnia całkowita budynku będzie wynosić 27 736 m². Wartość umowy wynosi 69 704 tys. PLN netto. Planowany termin zakończenia inwestycji to trzeci kwartał 2017 roku.
- 2) Na przebudowę budynku SSE6 (Studio 1) w Specjalnej Strefie Ekonomicznej w Krakowie. Przedmiotem umowy jest przebudowa budynku z funkcji magazynowej na produkcyjną wraz z infrastrukturą drogową i techniczną oraz dostawą niezbędnych materiałów i urządzeń. Wartość umowy wynosi 4 350 tys. PLN netto. Planowany termin zakończenia inwestycji to trzeci kwartał 2016 roku.

Łączna wartość umów podpisanych z Budimex S.A. wynosi 74 054 tys. PLN netto. O szczegółach powyższych umów Spółka poinformowała w raporcie bieżącym nr RB-3-2016 z dnia 18 marca 2016 roku.

2.3.3. Umowa kredytu inwestycyjnego z bankiem BGŻ BNP Paribas

W dniu 18 marca 2016 roku Comarch S.A.S., spółką zależną Comarch S.A. oraz Comarch S.A. (jako współkredytobiorca), zawarły umowę kredytu inwestycyjnego z bankiem BGŻ BNP Paribas S.A. z siedzibą w Warszawie na finansowanie i refinansowanie 100% kosztów netto budowy Data Center zlokalizowanego w Lille we Francji, ale nie więcej niż 83,5% łącznych kosztów netto realizacji całej inwestycji, o której spółka informowała raportem bieżącym nr RB-2-2016 z dnia 15 marca 2016 roku. Wysokość kredytu wynosi 8 000 tys. EUR, tj. 34 164 tys. PLN wg kursu euro z dnia zawarcia umowy. Okres kredytowania trwa do 18 września 2023 roku, oprocentowanie kredytu oparte jest na stopie zmiennej. Uruchomienie kredytu powinno nastąpić do dnia 18 września 2017 roku. O szczegółach Spółka poinformowała w raporcie bieżącym nr RB-4-2016 z dnia 18 marca 2016 roku.

2.3.4. Zawarcie umów znaczących z bankiem BGŻ BNP Paribas

W związku z zawarciem przez Comarch S.A.S., spółkę zależną Comarch S.A. oraz Comarch S.A. (jako współkredytobiorca) w dniu 18 marca 2016 roku umowy kredytowej z bankiem BGŻ BNP Paribas S.A., wartość umów zawartych w okresie ostatnich 12 miesięcy pomiędzy podmiotami Grupy Comarch, a podmiotami Grupy BNP Paribas przekroczyły 10% kapitału własnego Comarch S.A. na dzień 31 grudnia 2015 roku, spełniając tym samym kryterium umowy znaczącej. Umową o największej wartości spośród umów zawartych z podmiotami Grupy BNP Paribas jest Zmiana nr 6 z dnia 28 maja 2015 roku do Umowy wielocelowej linii kredytowej (dalej: „Umowa”). Wartość Umowy wynosi 35 000 tys. PLN. Umowa została zawarta na czas określony do dnia 30 maja 2016 roku. Łączna wartość umów zawartych przez podmioty Grupy Comarch z podmiotami Grupy BNP Paribas w okresie ostatnich 12 miesięcy wynosi 95 004 tys. PLN.

O szczegółach Spółka poinformowała w raporcie bieżącym nr RB-5-2016 z dnia 18 marca 2016 roku.

2.3.5. Umowa o kredyt inwestycyjny i umowa o kredyt na finansowanie bieżącej działalności

W dniu 17 maja 2016 roku Comarch S.A. podpisał dwie umowy kredytowe z bankiem Bank Handlowy w Warszawie S.A. z siedzibą w Warszawie, tj.:

1) umowy kredytu inwestycyjnego na finansowanie i refinansowanie do 75% kosztów netto inwestycji polegającej na budowie budynku biurowego SSE7 na terenie Specjalnej Strefy Ekonomicznej w Krakowie, o rozpoczęciu której spółka informowała raportem bieżącym nr RB-3-2016 z dnia 18 marca 2016 roku. Wysokość kredytu wynosi 13 332 640 EUR, tj. 58 143 643,04 PLN wg kursu EUR z dnia zawarcia umowy. Okres kredytowania wynosi 12 lat i trwa do 15 maja 2028 roku, walutą kredytu jest EUR, oprocentowanie kredytu oparte jest na stopie zmiennej. Uruchomienie kredytu powinno nastąpić w ciągu 24 miesięcy od daty podpisania umowy kredytowej tj. do dnia 16 maja 2018 roku. Zabezpieczeniem kredytu są: hipoteka umowna o wartości 16 665 800 EUR, tj. 72 679 553,80 PLN wg kursu EUR z dnia zawarcia umowy, ustanowiona na nieruchomości, na której jest realizowana inwestycja (SSE7), oświadczenie Comarch S.A. o poddaniu się egzekucji, pełnomocnictwo do rachunków Comarch S.A. prowadzonych w banku Bank Handlowy w Warszawie S.A., cesja praw z umowy ubezpieczenia budynku SSE7, zawartej po zakończeniu inwestycji.

2) umowy kredytu długoterminowego, nieodnawialnego na finansowanie bieżącej działalności gospodarczej. Wysokość kredytu wynosi 2 508 120 EUR, tj. 10 937 911,32 PLN wg kursu EUR z dnia zawarcia umowy. Okres kredytowania wynosi 43 miesiące i trwa do 16 grudnia 2019 roku, walutą kredytu jest EUR, oprocentowanie kredytu oparte jest na stopie zmiennej. Uruchomienie kredytu powinno nastąpić w ciągu 24 miesięcy od daty podpisania umowy kredytowej tj. do dnia 16 maja 2018 roku. Zabezpieczeniem kredytu są oświadczenie Comarch S.A. o poddaniu się egzekucji oraz pełnomocnictwo do rachunków Comarch S.A. prowadzonych w banku Bank Handlowy w Warszawie S.A.

O szczegółach Spółka poinformowała w raporcie bieżącym nr RB-8-2016 z dnia 17 maja 2016 roku.

2.3.6. Zawarcie znaczących umów z Grupą Telefonica

W dniu 1 sierpnia 2016 roku Comarch S.A. poinformował, iż wartość umów zawartych w okresie ostatnich 12 miesięcy pomiędzy podmiotami Grupy Comarch, a podmiotami Grupy Telefonica przekroczyła 10% kapitału własnego Comarch S.A. Mając na uwadze powyższe, Zarząd Comarch S.A. uznał przedmiotowe umowy za umowy znaczące.

Umową o największej wartości spośród umów zawartych z podmiotami Grupy Telefonica jest aneks z dnia 23 grudnia 2015 roku (dalej: „Aneks”) do umowy głównej z dnia 5 maja 2015 roku (dalej: „Umowa główna”) na wdrożenie Planning&Desing CM zawarty pomiędzy Comarch Sistemas LTDA, spółkę zależną Comarch S.A. oraz TELEFONICA BRASIL S/A, podmiot Grupy Telefonica. Aneks rozszerza Umowę główną o wdrożenie rozwiązania Network Inventory wraz z Discovery & Reconciliation. Wartość Aneksu wynosi 29 960 tys. BRL netto, tj. 35 847 tys. PLN wg kursu BRL z dnia publikacji raportu. Aneks został zawarty na okres do dnia 31 grudnia 2018 roku. Warunki finansowe na jakich została zawarta Umowa główna oraz Aneks nie odbiegają od powszechnie stosowanych na rynku dla tego rodzaju umów.

Aneks oraz Umowa główna przewidują następujące zapisy dotyczące kar umownych:

1. kary za opóźnienie wg stawki dziennej 0,5% do łącznej wysokości 20% całkowitej wartości dotychczasowych faktur, za każdy przypadek;
2. kary za naruszenie umowy - 20% wynagrodzenia umownego za każdy przypadek;
3. inne kary przewidziane w umowie do łącznej kwoty 20% wynagrodzenia umownego;

4. w przypadku rozwiązania umowy z powodu naruszenia poufności kara wynosi 35% wynagrodzenia umownego;

5. 10 000 BRL za każdy przypadek niezarejestrowania pracownika we właściwym organie.

Limitacja kar jest limitacją na przypadek. Nie ma limitacji łącznej dotyczącej wszystkich kar umownych. W umowie jest ustanowione ograniczenie odpowiedzialności za wyrządzone szkody i straty do 100% wartości umowy. Z ograniczenia odpowiedzialności wyłączone są roszczenia związane z naruszeniem praw własności intelektualnej, naruszeniem zobowiązań dotyczących poufności oraz roszczenia pracownicze. Zapłata kar umownych nie wyłącza uprawnienia do dochodzenia roszczeń odszkodowawczych przekraczających wysokość tych kar.

Łączna wartość umów zawartych przez podmioty Grupy Comarch z podmiotami Grupy Telefonica w okresie ostatnich 12 miesięcy wynosi ok. 114 723 tys. PLN.

O szczegółach Spółka poinformowała w raporcie bieżącym nr RB-19-2016 z dnia 1 sierpnia 2016 roku.

2.3.7. Umowa kredytu inwestycyjnego z DNB Bank Polska

Zarząd Comarch S.A. poinformował o podpisaniu w dniu 19 sierpnia 2016 roku przez Comarch S.A., umowy kredytu inwestycyjnego z bankiem DNB Bank Polska Spółka Akcyjna z siedzibą w Warszawie na finansowanie/refinansowanie do 100% nakładów inwestycyjnych na zakup urządzeń technicznych stanowiących wyposażenie laboratorium IoT (Internet of Things), zlokalizowanego w budynku SSE6 w Specjalnej Strefie Ekonomicznej w Krakowie. Wysokość kredytu wynosi 2 531 000,00 EUR, tj. 10 854 000,00 PLN wg kursu euro z dnia zawarcia umowy. Okres kredytowania trwa do 30 grudnia 2023 roku, oprocentowanie kredytu oparte jest na stopie zmiennej. Wykorzystanie kredytu powinno nastąpić do dnia 30 grudnia 2016 roku. Zabezpieczeniem kredytu są:

a) zastaw rejestrowy na urządzeniach będących przedmiotem finansowania - do wysokości 150% kwoty kredytu;

b) cesja praw z umowy ubezpieczenia urządzeń.

O szczegółach Spółka poinformowała w raporcie bieżącym nr RB-21-2016 z dnia 19 sierpnia 2016 roku.

2.3.8. Informacja o braku istotnego wpływu zdarzenia jednorazowego na wyniki finansowe Grupy Comarch

W dniu 3 sierpnia 2016 roku MKS Cracovia SSA, spółka należąca do Grupy Kapitałowej Comarch, podpisała umowę z klubem sportowym Leicester City Football Club (dalej: „Umowa”) na sprzedaż wartości niematerialnych i prawnych przez MKS Cracovia SSA (karta zawodnicza Bartosza Kapustki). Łączna wartość Umowy nie przekroczyła 10% kapitału własnego Comarch S.A., w opinii Zarządu nie jest ona umową znaczącą. Umowa nie będzie miała istotnego wpływu na skonsolidowane sprawozdanie Grupy Comarch w roku 2016 i w latach kolejnych.

O szczegółach Spółka poinformowała w raporcie bieżącym nr RB-20-2016 z dnia 3 sierpnia 2016 roku.

2.4. Główne inwestycje krajowe i zagraniczne (papiery wartościowe, instrumenty finansowe, wartości niematerialne i prawne oraz nieruchomości), w tym inwestycje kapitałowe dokonane poza grupą jednostek powiązanych oraz opis metod ich finansowania a także ocena możliwości realizacji zamierzeń inwestycyjnych, w tym inwestycji kapitałowych, w porównaniu do wielkości posiadanych środków

Grupa Comarch nie ogranicza obszaru swojego działania jedynie do terytorium Polski. Dysponując produktami konkurencyjnymi międzynarodowo, Grupa konsekwentnie zwiększa wartość sprzedaży zagranicznej koncentrując się szczególnie na rynku Europy Zachodniej oraz Ameryki Północnej i Południowej. Sprzedaż jest realizowana zarówno bezpośrednio do klienta końcowego (bądź to przez Comarch S.A. lub inną spółkę Grupy Comarch) lub przez firmy partnerskie.

W najbliższych latach w ramach Grupy Comarch będą kontynuowane projekty inwestycyjne, które pozwolą na dalszą ekspansję firmy w nowych obszarach działalności i na nowych rynkach. Będą one finansowane m.in. ze środków pieniężnych posiadanych przez spółki Grupy Comarch, jak również z wykorzystaniem kredytów bankowych.

2.4.1. Inwestycje kapitałowe

W dniu 15 stycznia 2016 roku dokonano podwyższenia kapitału zakładowego Comarch SRL z 200 000 EUR na 700 000 EUR, tj. o 500 000 EUR (2 203 750 PLN wg kursu z dnia 15 stycznia 2016 roku).

W dniu 22 stycznia 2016 roku podwyższenie kapitału zakładowego w spółce Comarch Management sp. z o.o. do kwoty 300 000 PLN zostało zarejestrowane w KRS.

W dniu 9 lutego 2016 roku Zarząd Comarch AG podjął w formie ustnej uchwałę o wyrażeniu zgody na nabycie od Comarch S.A. 5 000 akcji Comarch Argentina S.A., tj. 5% w kapitale zakładowym. W dniu 15 lutego 2016 roku uchwała Zarządu została potwierdzona na piśmie, a następnie w dniu 25 kwietnia 2016 roku notariusz potwierdził własnoręczność podpisów członków Zarządu na tej uchwale. W wyniku ww. operacji, akcjonariuszami Comarch Argentina S.A. są Comarch S.A. (95% akcji w kapitale zakładowym) oraz Comarch AG (5% akcji w kapitale zakładowym).

W dniu 4 kwietnia 2016 roku została podjęta uchwała w przedmiocie podwyższenie kapitału zakładowego spółki Comarch Sistemas LTDA z kwoty 1 000 BRL do kwoty 1 000 000 BRL. Spółka Comarch AG nabyła 799 200 udziałów po cenie nominalnej 1 BRL (1,0480 PLN wg kursu z dnia 4.04.2016 roku) każdy i posiada obecnie 80% udziałów o łącznej wartości 800 000 BRL, natomiast spółka Comarch Software und Beratung AG nabyła 199 800 udziałów po cenie nominalnej 1 BRL każdy i posiada obecnie ma 20% udziałów o łącznej wartości 200 000 BRL. Podwyższenie kapitału zostało zarejestrowane w dniu 14 kwietnia 2016 roku.

W dniu 4 maja 2016 roku została zarejestrowana spółka Comarch Colombia S.A.S. z siedzibą w Bogocie, Kolumbia. Comarch Software Spain S.L.U. jest w posiadaniu 100% akcji Comarch Colombia S.A.S. Wysokość kapitału docelowego spółki wynosi 3 600 000 000,00 COP (tj. 4 726 800,00 PLN wg kursu z dnia 4 maja 2016 roku) i składa się z 3 600 000 akcji o wartości nominalnej 1 000 COP każda. Na dzień publikacji raportu kapitał zakładowy wynosi 182 000 000,00 COP (tj. 238 966,00 PLN wg kursu z dnia 4 maja 2016 roku) i składa się ze 182 000 akcji o wartości nominalnej 1 000 COP każda.

W dniu 23 sierpnia 2016 roku Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy Comarch Healthcare S.A. podjęło uchwałę o podwyższeniu kapitału zakładowego spółki z kwoty 6 014 806 PLN do kwoty 8 114 806 PLN w drodze emisji 2 100 000 akcji serii N o wartości nominalnej 1 PLN każda. Akcje serii N objął i opłacił w całości Comarch S.A. po cenie emisyjnej 10 PLN za akcję, tj. łącznej cenie emisyjnej w wysokości 21 000 000 PLN, z czego 18 900 000 PLN zostało przekazane w spółce Comarch Healthcare SA na kapitał zapasowy jako agio. W wyniku ww. operacji, akcjonariuszami Comarch Healthcare S.A. na dzień publikacji niniejszego raportu są CCF FIZ (57,13% akcji w kapitale zakładowym), Comarch S.A. (25,88% akcji w kapitale zakładowym) oraz CASA Management and Consulting sp. z o.o. SKA (16,99% akcji w kapitale zakładowym). Na dzień publikacji niniejszego raportu zarówno podwyższenie kapitału, jak i związana z nim zmiana statutu spółki nie zostały zarejestrowane w KRS.

2.4.2. Nieruchomości i pozostałe inwestycje rzeczowe

Na dzień 30 czerwca 2016 roku własnością Grupy jest sześć budynków biurowych położonych w Krakowie w Specjalnej Strefie Ekonomicznej o powierzchni całkowitej 56 760 m², dwa budynki biurowe położone w Warszawie o powierzchni całkowitej 2 582 m², budynki biurowe i magazynowe w Łodzi, budynek biurowy i magazynowy w Lille oraz budynek biurowy i data center w Dreźnie. Grupa jest również w posiadaniu niezabudowanych nieruchomości gruntowych na terenie Specjalnej Strefy Ekonomicznej w Krakowie o powierzchni ok. 3,01 ha.

Spółka zależna Comarch Healthcare S.A. rozpoczęła w I kwartale 2012 roku prowadzenie działalności diagnostycznej i medycznej (Centrum Medyczne iMed24) i rozpoczęła użytkowanie sprzętu diagnostycznego i medycznego zakupionego w 2011 roku. Na dzień 30 czerwca 2016 roku wartość księgową tego sprzętu wynosi 7 089 tys. PLN.

W dniu 16 czerwca 2015 roku została zawarta umowa pomiędzy Bonus Development spółka z ograniczoną odpowiedzialnością S.K.A., spółką zależną Comarch S.A. oraz Skanska S.A. na realizację inwestycji budowlanej w Łodzi. Przedmiotem umowy jest wybudowanie budynku biurowego wraz z przebudową i zmianą sposobu użytkowania przyległego budynku pofabrycznego zlokalizowanego w Łodzi przy ul. Jaracza 76/78 wraz z infrastrukturą drogową i techniczną oraz z

dostawą niezbędnych materiałów i urządzeń. Powierzchnia całkowita budynku będzie wynosić 9 906,20 m². Wartość umowy wynosiła początkowo 38 800 tys. PLN. W wyniku podpisanego aneksu do ww. umowy, wartość umowy wzrosła do 38 909 tys. PLN netto. Planowany termin zakończenia inwestycji to trzeci kwartał 2016 roku.

Budynek biurowy nabyty w Lille przez Comarch S.A.S. został dostosowany do funkcji biurowej i stanowi obecnie siedzibę spółki. W dniu 15 marca 2016 roku została zawarta umowa pomiędzy Comarch S.A.S., spółką zależną Comarch S.A. oraz SNC-LAVALIN S.A.S. na realizację inwestycji budowlanej w Lille we Francji. Przedmiotem umowy jest przebudowa budynku magazynowego na data center pod adresem 17 Rue Paul Langevin w Lezennes. Wartość umowy wynosi 7 500 tys. EUR netto, tj. 32 118 tys. PLN, wg kursu euro z dnia zawarcia umowy. Planowany termin zakończenia inwestycji to drugi kwartał 2017 roku. Inwestycja jest finansowana ze środków z długoterminowego kredytu bankowego. O podpisaniu powyższej umowy kredytowej Spółka poinformowała w raporcie bieżącym nr RB-2-2016 z dnia 15 marca 2016 roku.

W dniu 18 marca 2016 roku zostały zawarte dwie umowy pomiędzy Comarch S.A., a firmą Budimex S.A.:

- 1) Na realizację VI etapu inwestycji w Specjalnej Strefie Ekonomicznej w Krakowie (budynek SSE7). Przedmiotem umowy jest wybudowanie budynku biurowego wraz z infrastrukturą drogową i techniczną oraz dostawą niezbędnych materiałów i urządzeń. Powierzchnia całkowita budynku będzie wynosić 27 736 m². Wartość umowy wynosi 69 704 tys. PLN netto. Planowany termin zakończenia inwestycji to trzeci kwartał 2017 roku.
- 2) Na przebudowę budynku SSE6 (Studio 1) w Specjalnej Strefie Ekonomicznej w Krakowie. Przedmiotem umowy jest przebudowa budynku z funkcji magazynowej na produkcyjną wraz z infrastrukturą drogową i techniczną oraz dostawą niezbędnych materiałów i urządzeń. Wartość umowy wynosi 4 350 tys. PLN netto. Planowany termin zakończenia inwestycji to trzeci kwartał 2016 roku.

Łączna wartość umów podpisanych z Budimex S.A. wynosi 74 054 tys. PLN netto. O szczegółach powyższych umów Spółka poinformowała w raporcie bieżącym nr RB-3-2016 z dnia 18 marca 2016 roku.

W pierwszym półroczu 2016 r. Grupa zakupiła następujące nieruchomości gruntowe: na terenie Krakowskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej o powierzchni 1,31 ha, (wartość transakcji wynosiła 3 831 tys. zł) oraz w Świeradowie Zdroju z przeznaczeniem na cele inwestycyjne (wartość transakcji wynosiła 3 921 tys. zł).

2.5. Działalność w Specjalnej Strefie Ekonomicznej

Comarch S.A. uzyskał w dniu 22 marca 1999 roku zezwolenie na prowadzenie działalności w Specjalnej Strefie Ekonomicznej w Krakowie. Zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 14 października 1997 roku w sprawie ustanowienia Specjalnej Strefy Ekonomicznej w Krakowie (Dz. U. Nr 135, poz. 912 z późn. zm.) podmioty, które zainwestowały w krakowskiej specjalnej strefie ekonomicznej co najmniej 2 mln EURO, uzyskiwały następujące ulgi podatkowe:

- a) w okresie pierwszych 6 lat działalności w strefie, dochód z takiej działalności był wolny od podatku dochodowego,
- b) po tym okresie, ale nie dłużej niż do daty określonej w zezwoleniu, połowa osiągniętego dochodu była wolna od podatku dochodowego.

Zwolnienie dotyczyło podatku dochodowego od osób prawnych od dochodu uzyskanego z działalności określonej w zezwoleniu.

W związku z wejściem Polski do Unii Europejskiej została uchwalona Ustawa z dnia 2 października 2003 roku o zmianie ustawy o specjalnych strefach ekonomicznych i niektórych ustaw (Dz. U. Nr 188, poz. 1840), która zmieniła warunki zwolnień podatkowych dla podmiotów działających w specjalnych strefach ekonomicznych. Zgodnie z postanowieniem art. 6 ust. 1 Ustawy, podmioty te mogą się ubiegać o zmianę warunków zezwolenia w celu dostosowania go do obowiązujących w Unii Europejskiej zasad udzielania pomocy publicznej. Zgodnie z przepisem art. 5 ust. 2 pkt 1 lit. b), pkt 2, pkt 3 Ustawy, maksymalna wielkość pomocy publicznej dla podmiotów, które prowadzą działalność w specjalnej strefie ekonomicznej na podstawie zezwolenia wydanego przed dniem 1 stycznia 2000 roku, nie może przekraczać 75% wartości inwestycji poniesionych w okresie od dnia uzyskania zezwolenia do dnia 31 grudnia 2006 roku, przy czym przy ustalaniu maksymalnej wielkości pomocy publicznej uwzględnia się całkowitą wielkość pomocy publicznej uzyskanej od 1 stycznia 2001 roku

Oznacza to zmianę dotychczasowego sposobu funkcjonowania ulg podatkowych (pomocy publicznej), z ulg nieograniczonych wartościowo, na ulgi ograniczone wartościowo i zależne od wartości dokonanych inwestycji. W przypadku Comarch S.A. maksymalna wartość pomocy publicznej nie będzie mogła przekroczyć 75% wartości nakładów inwestycyjnych, które Spółka poniosła w okresie od uzyskania zezwolenia tj. od dnia 22 marca 1999 roku do dnia 31 grudnia 2006 roku.

Koszty inwestycji oraz wielkość pomocy podlegają dyskontowaniu zgodnie z par. 9 Rozporządzenia Rady Ministrów z 14 września 2004 roku w sprawie krakowskiej specjalnej strefy ekonomicznej (Dz. U. 220, poz. 2232) w brzmieniu zmienionym zgodnie z par. 1 Rozporządzenia Rady Ministrów z 8 lutego 2005 roku, zmieniającym rozporządzenie w sprawie krakowskiej specjalnej strefy ekonomicznej (Dz. U. nr 32, poz. 270) z uwzględnieniem par. 2 tego ostatniego Rozporządzenia.

Comarch S.A. wystąpił do Ministra Gospodarki o zmianę warunków zezwolenia i w dniu 1 lipca 2004 roku otrzymał decyzję Ministra Gospodarki z dnia 24 czerwca 2004 roku dotyczącą zmiany warunków zezwolenia na określone powyżej i zgodne z Ustawą. Równocześnie w zmienionym zezwoleniu wydłużony został do 31 grudnia 2017 roku okres, na jaki zostało wydane zezwolenie dla Comarch S.A.

Spółka posiada też drugie zezwolenie na prowadzenie działalności w Specjalnej Strefie Ekonomicznej Krakowski Park Technologiczny, wydane w roku 2007, z okresem ważności do 31 grudnia 2017 roku. W 2013 oraz w 2016 roku Spółka uzyskała kolejne trzy zezwolenia na prowadzenie działalności gospodarczej na terenie Specjalnej Strefy Ekonomicznej Krakowski Park Technologiczny, w zezwoleniach tych nie został określony termin ich obowiązywania. Jednocześnie Spółka zwraca uwagę, że w dniu 23 lipca 2013 roku Rada Ministrów przyjęła rozporządzenia wydłużające do 2026 roku termin funkcjonowania specjalnych stref ekonomicznych na terenie Polski.

Zgodnie z MSR 12 niewykorzystana ulga podatkowa na dzień 30 czerwca 2016 roku stanowi aktywo z tytułu odroczonego podatku dochodowego. W drugim kwartale 2016 roku została w całości wykorzystana ulga inwestycyjna z tytułu zezwolenia uzyskanego w roku 1999 roku. Wartość ulgi inwestycyjnej z tytułu zezwolenia uzyskanego w roku 2007 roku wynosiła na dzień 30 czerwca 2016 roku ok. 23 503 tys. PLN (po zdyskontowaniu na dzień przyznania zezwolenia). Wartość ulgi inwestycyjnej z tytułu zezwolenia uzyskanego w roku 2013 roku wynosiła na dzień 30 czerwca 2016 roku ok. 29 000 tys. PLN (po zdyskontowaniu na dzień przyznania zezwolenia).

W okresie pierwszego półrocza 2016 roku dokonano rozwiązania utworzonego na dzień 31 grudnia 2015 roku aktywa z tytułu działalności strefowej w kwocie 1 708 tys. PLN. Aktywo to będzie sukcesywnie rozwiązywane na przestrzeni roku 2016 w proporcji do osiąganego w tym okresie dochodu strefowego.

3. SYTUACJA FINANSOWA GRUPY COMARCH W I PÓŁROCZU 2016 ROKU

3.1. Analiza finansowa Grupy

Bilans

AKTYWA	30 czerwca 2016	%	31 grudnia 2015	%	zmiana	%
Aktywa trwałe						
Rzeczowe aktywa trwałe	448 606	35,4%	422 566	32,4%	26 040	6,2%
Nieruchomości inwestycyjne	15 831	1,2%	17 063	1,3%	-1 232	-7,2%
Wartość firmy	40 735	3,2%	40 735	3,1%	-	0,0%
Pozostałe wartości niematerialne	63 134	5,0%	66 474	5,1%	-3 340	-5,0%
Długoterminowe rozliczenia międzyokresowe	1 875	0,1%	819	0,1%	1 056	128,9%
Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych	18 257	1,4%	23 177	1,8%	-4 920	-21,2%
Pozostałe aktywa wyceniane w wartości godziwej	415	0,0%	79	0,0%	336	425,3%
Inwestycje pozostałe	106	0,0%	106	0,0%	-	0,0%
Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	30 481	2,4%	33 432	2,6%	- 2 951	-8,8%
Pozostałe należności	1 659	0,1%	1 548	0,1%	111	7,2%
	621 099	49,0%	605 999	46,4%	15 100	2,5%
Aktywa obrotowe						
Zapasy	68 209	5,4%	51 413	3,9%	16 796	32,7%
Należności handlowe oraz pozostałe należności	324 572	25,6%	385 375	29,5%	-60 803	-15,8%
Należności z tytułu bieżącego podatku dochodowego	8 387	0,7%	7 143	0,5%	1 244	17,4%
Należne przychody z tytułu kontraktów długoterminowych	55 536	4,4%	32 440	2,5%	23 096	71,2%
Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	0	0,0%	0	0,0%	-	0,0%
Pozostałe aktywa finansowe wyceniane wg wartości godziwej – instrumenty pochodne	1 960	0,2%	664	0,1%	1 296	195,2%
Udziały i akcje	1	0,0%	1	0,0%	-	0,0%
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	187 400	14,8%	221 793	17,0%	-34 393	-15,5%
	646 065	51,0%	698 829	53,6%	-52 764	-7,6%
Aktywa razem	1 267 164	100,0%	1 304 828	100,0%	-37 664	-2,9%

W I półroczu 2016 roku wartość aktywów Grupy Comarch spadła o 37,7 mln PLN (2,9%) w stosunku do końca 2015 roku. Jest to spowodowane spadkiem aktywów obrotowych (o 52,8 mln PLN) przy jednoczesnym wzroście aktywów trwałych (o 15,1 mln PLN). Spadek wartości aktywów obrotowych o 7,6% jest związany z sezonowym spadkiem należności handlowych (o 60,8 mln PLN, tj. 15,8%) oraz ze zmniejszeniem stanu środków pieniężnych (o 34,4 mln PLN, tj. 15,5%). Poziom zapasów wynika z realizacji bieżących zamówień od klientów oraz cyklu produkcji oprogramowania (wzrost w stosunku do końca 2015 roku o 16,8 mln PLN, tj. 32,7%). Należne przychody z tytułu kontraktów długoterminowych wzrosły z 32,4 mln PLN na koniec 2015 roku do 55,5 mln PLN na koniec I półrocza 2016 roku. Wzrost wartości aktywów trwałych o 2,5% wynika ze wzrostu rzeczowych aktywów trwałych (wzrost o 26,0 mln PLN, tj. 6,2%) spowodowanego m.in. wzrostem wartości środków trwałych w budowie o 12,8 mln PLN (budowa budynku biurowego w Łodzi) oraz wzrostem wartości gruntów (zakup gruntów przez spółki Grupy z przeznaczeniem na cele inwestycyjne).

PASYWA	30 czerwca 2016	%	31 grudnia 2015	%	zmiana	%
KAPITAŁ WŁASNY						
Kapitał własny przypadający na akcjonariuszy Spółki						
Kapitał zakładowy	8 133	0,6%	8 133	0,6%	-	0,0%
Pozostałe kapitały	148 226	11,7%	148 226	11,4%	-	0,0%
Różnice kursowe	15 871	1,3%	6 509	0,5%	9 362	143,8%
Zysk (strata) netto za okres bieżący	12 756	1,0%	79 651	6,1%	- 66 895	-84,0%
Niepodzielony wynik finansowy	604 691	47,7%	525 040	40,2%	79 651	15,2%
	789 677	62,3%	767 559	58,8%	22 118	2,9%
Kapitały przypadające udziałom niedającym kontroli	14 257	1,1%	13 022	1,0%	1 235	9,5%
Kapitał własny razem	803 934	63,4%	780 581	59,8%	23 353	3,0%
ZOBOWIĄZANIA						
Zobowiązania długoterminowe						
Kredyty i pożyczki	115 847	9,1%	113 540	8,7%	2 307	2,0%
Inne zobowiązania	83	0,0%	83	0,0%	-	0,0%
Zobowiązania finansowe wyceniane wg wartości godziwej – instrumenty pochodne	3 195	0,3%	1 411	0,1%	1 784	126,4%
Pozostałe zobowiązania finansowe	32	0,0%	33	0,0%	-1	-3,0%
Rezerwa z tyt. odroczonego podatku dochodowego	40 574	3,2%	37 619	2,9%	2 955	7,9%
Rezerwy na pozostałe zobowiązania i obciążenia	0	0,0%	0	0,0%	-	0,0%
	159 731	12,6%	152 686	11,7%	7 045	4,6%
Zobowiązania krótkoterminowe						
Zobowiązania handlowe oraz pozostałe zobowiązania	127 098	10,0%	150 898	11,6%	-23 800	-15,8%
Zobowiązania z tytułu bieżącego podatku dochodowego	8 771	0,7%	13 010	1,0%	-4 239	-32,6%
Zafakturowane przychody dotyczące kontraktów długoterminowych	20 219	1,6%	26 176	2,0%	-5 957	-22,8%
Kredyty i pożyczki	25 114	2,0%	24 152	1,9%	962	4,0%
Zobowiązania finansowe wyceniane wg wartości godziwej – instrumenty pochodne	2 329	0,2%	1 639	0,1%	690	42,1%
Pozostałe zobowiązania finansowe	2 038	0,2%	7 939	0,6%	-5 901	-74,3%
Rezerwy na pozostałe zobowiązania i obciążenia	117 930	9,3%	147 747	11,3%	-29 817	-20,2%
	303 499	24,0%	371 561	28,5%	-68 062	-18,3%
Zobowiązania razem	463 230	36,6%	524 247	40,2%	-61 017	-11,6%
Razem kapitał własny i zobowiązania	1 267 164	100,0%	1 304 828	100,0%	-37 664	-2,9%

Po stronie pasywów spadek sumy bilansowej Grupy Comarch to głównie efekt spadku w I półroczu 2016 roku zobowiązań krótkoterminowych (spadek o 68,1 mln PLN, tj. 18,3%). Głównymi przyczynami tego spadku są: zmniejszenie poziomu zobowiązań handlowych oraz pozostałych zobowiązań (spadek o 23,8 mln PLN, tj. o 15,8%) oraz rezerw na pozostałe zobowiązania i obciążenia (spadek o 29,8 mln PLN, tj. o 20,2% głównie w wyniku rozwiązania rezerw na nagrody pieniężne i wynagrodzenia. Na zmniejszenie się zobowiązań krótkoterminowych w okresie sprawozdawczym mniejszy wpływ miał spadek poziomu zafakturowanych przychodów dotyczących kontraktów długoterminowych (o 6,0 mln PLN, tj. o 22,8%), pozostałych zobowiązań finansowych (o 5,9 mln PLN, tj. o 74,3%) oraz zobowiązań z tytułu bieżącego podatku dochodowego (spadek o 4,2 mln PLN, tj. o 32,6%). Wartość kredytów i pożyczek krótkoterminowych wzrosła w stosunku do końca roku 2015 o 1,0 mln PLN tj. 4,0%. Wzrost wartości krótkoterminowych zobowiązań finansowych wycenianych wg wartości godziwej o 0,7 mln PLN jest wynikiem wyceny instrumentów pochodnych - kontraktów forward. Niewielki wzrost zobowiązań długoterminowych to rezultat wzrostu wartości netto długoterminowych kredytów i pożyczek (2,3 mln PLN, tj. o 2,0%). Wartość kapitałów wzrosła o 23,4 mln PLN, tj. 3,0%.

Wskaźniki zadłużenia finansowego	30 czerwca	31 grudnia
	2016	2015
Wskaźnik zadłużenia finansowego aktywów	11,1%	10,6%
Wskaźnik zadłużenia finansowego kapitału własnego	17,9%	17,9%

Wskaźnik zadłużenia finansowego aktywów nieznacznie wzrósł, co jest spowodowane spadkiem wartości aktywów ogółem. Stabilny poziom wskaźnika zadłużenia finansowego kapitału własnego (mimo wzrostu wartości zadłużenia) wynika ze zwiększenia wartości kapitału własnego.

Rachunek zysków i strat

	6		6		zmiana	
	miesiące	%	miesiące	%		%
	2016		2015			
Przychody ze sprzedaży	516 425	100,0%	505 441	100,0%	10 984	2,2%
Koszty sprzedanych produktów, usług, towarów i materiałów	-366 389	-70,9%	-360 256	-71,3%	-6 133	1,7%
Zysk brutto	150 036	29,1%	145 185	28,7%	4 851	3,3%
Pozostałe przychody operacyjne	8 409	1,6%	1 545	0,3%	6 864	444,3%
Koszty sprzedaży i marketingu	-62 997	-12,2%	-56 812	-11,2%	-6 185	10,9%
Koszty ogólnego zarządu	-40 791	-7,9%	-40 144	-7,9%	-647	1,6%
Pozostałe koszty operacyjne	-19 448	-3,8%	-5 434	-1,1%	-14 014	257,9%
Zysk operacyjny	35 209	6,8%	44 340	8,8%	-9 131	-20,6%
Przychody/(Koszty) finansowe – netto	-4 037	-0,8%	-90	0,0%	-3 947	4385,6%
Udział w zyskach/(stratach) jednostek stowarzyszonych	-4 573	-0,9%	-263	-0,1%	-4 310	1638,8%
Zysk przed opodatkowaniem	26 599	5,2%	43 987	8,7%	-17 388	-39,5%
Podatek dochodowy	-12 646	-2,4%	-7 679	-1,5%	-4 967	64,7%
Zysk netto za okres	13 953	2,7%	36 308	7,2%	-22 355	-61,6%
<i>w tym:</i>						
Zysk netto przypadający na akcjonariuszy jednostki dominującej	12 756	2,5%	35 782	7,1%	-23 026	-64,4%
Zysk (strata) netto przypadający udziałom niedającym kontroli	1 197	0,2%	526	0,1%	671	127,6%

Przychody ze sprzedaży w I półroczu 2016 roku osiągnęły wartość 516,4 mln PLN, co stanowi wzrost w stosunku do I półrocza 2015 roku o 11,0 mln PLN, tj. o 2,2%. W pierwszym półroczu 2016 roku wynik operacyjny wyniósł 35,2 mln PLN i był niższy od wyniku operacyjnego za I półrocze 2015 roku o 9,1 mln PLN, tj. o 20,6%. Wynik netto przypadający na akcjonariuszy Spółki wyniósł 12,8 mln PLN i był niższy od wyniku netto za I półrocze 2015 roku o 23,0 mln PLN, tj. o 64,4%.

Analiza rentowności	6 miesięcy 2016	6 miesięcy 2015
Marża na sprzedaży	29,1%	28,7%
Rentowność sprzedaży na działalności operacyjnej	6,8%	8,8%
Rentowność sprzedaży brutto	5,2%	8,7%
Rentowność sprzedaży netto	2,5%	7,1%

Marża na sprzedaży w pierwszym półroczu 2016 roku była wyższa w stosunku do tej z I połowy 2015 roku. Ze względu na m.in. zwiększenie wartości rezerw na należności wątpliwe oraz uwzględnienie wyników spółki stowarzyszonej Thanks Again LLC w wyniku Grupy Comarch, wskaźniki rentowności osiągnęły wartość niższą niż w I półroczu 2015 roku.

Na osiągnięte w pierwszym półroczu 2016 r. wyniki finansowe duży wpływ miały następujące zjawiska:

- znaczący spadek przychodów ze sprzedaży do klientów z sektora publicznego (o 37,2%) i z sektora medycznego (o 58,4%), co było spowodowane przejściowym spowolnieniem w rozstrzygnięciu przetargów publicznych,
- znaczący spadek sprzedaży własnych wyrobów gotowych - w H1 2016 spadła ona o 13,3 mln PLN, tj. o 99,5% w porównaniu do H1 2015 na skutek braku dostaw wyrobów własnych do klientów z sektora publicznego (w H1 2015 Grupa zrealizowała tego typu dostawy na kwotę około 13 mln PLN),
- wysoka dynamika przychodów ze sprzedaży do klientów z sektora finansowo-bankowego oraz przemysłowego, utrzymująca się dzięki podpisanym w poprzednich okresach umowom o charakterze długoterminowym,
- istotny wzrost kosztów działalności, zwłaszcza kosztów wynagrodzeń – związany z dużym wzrostem ilości osób zatrudnionych w drugiej połowie 2015 roku, w wyniku czego fundusz płac w prezentowanym okresie był o ponad 21% wyższy niż w H1 2015 roku,
- uwzględnienie spółki stowarzyszonej Thanks Again LLC w wynikach finansowych H1 2016 roku metodą praw własności spowodowało zmniejszenie wyniku netto Grupy Comarch o 4,3 mln PLN,
- zwiększenie wartości rezerw na należności wątpliwe o 12,4 mln PLN.

Koszty związane z wytwarzaniem nowych rozwiązań informatycznych, m.in. z zakresu *Smart City*, *Smart Airport*, systemów *e-Health*, urządzeń telemedycznych, rozwiązań z zakresu *Internet of Things*, będą miały w kolejnych okresach istotny wpływ na zwiększone koszty działalności Grupy Comarch, natomiast przyczynią się one w przyszłości na zwiększenia przychodów osiąganych w nowych segmentach działalności.

Płynność finansowa i wskaźniki wykorzystania majątku

Wskaźniki płynności	30 czerwca 2016 roku	31 grudnia 2015 roku
Bieżącej płynności finansowej	2,1	1,9
Płynności szybki	1,7	1,6
Podwyższonej płynności	0,6	0,6

W pierwszym półroczu 2016 roku Grupa poprawiła swoją bardzo dobrą płynność finansową. W ocenie Zarządu, Grupa Comarch nie ma problemów z terminowym wywiązywaniem się z zaciągniętych zobowiązań, przejściowo wolne środki Comarch inwestuje w bezpieczne instrumenty finansowe (lokaty bankowe, jednostki uczestnictwa funduszy inwestycyjnych pieniędzy, bony skarbowe).

Wskaźniki rotacji	6 miesięcy 2016	6 miesięcy 2015
Rotacji majątku obrotowego (krotność)	0,8	0,7
Rotacji należności (dni)	113	137
Rotacji zapasów (dni)	56	26
Rotacji zobowiązań (dni)	163	194
Rotacji zobowiązań bez zobowiązań z tytułu kredytu inwestycyjnego (dni)	118	150

Wskaźniki rotacji potwierdzają efektywne wykorzystywanie zasobów Spółki. W I półroczu 2016 roku skróceniu uległ wskaźnik rotacji należności, co związane jest ze wzrostem przychodów ze sprzedaży w stosunku do I półrocza 2015 roku oraz w przypadku rotacji należności ze znacznym spadkiem wartości należności. Niższy wskaźnik rotacji w praktyce oznacza skrócenie okresu oczekiwania na spłatę należności. Wskaźnik rotacji zobowiązań również uległ zmniejszeniu, co związane jest ze znacznie niższym poziomem zobowiązań w I półroczu 2016 roku w stosunku do półrocza roku ubiegłego. W wyniku niższej sprzedaży towarów i materiałów, zdecydowanemu wydłużeniu uległ wskaźnik rotacji zapasów.

Metody obliczania wskaźników finansowych

Wskaźniki zadłużenia

$$\text{wskaźnik zadłużenia finansowego aktywów} = \frac{\text{kredyty i pożyczki}}{\text{aktywa razem}}$$

$$\text{wskaźnik zadłużenia finansowego kapitału własnego} = \frac{\text{kredyty i pożyczki}}{\text{kapitał własny przypadający na akcjonariuszy Spółki}}$$

Wskaźniki rentowności

$$\text{zwrot na kapitale} = \frac{\text{zysk netto przypadający na akcjonariuszy Spółki}}{\text{kapitał własny przypadający na akcjonariuszy Spółki}}$$

$$\text{marża na sprzedaży} = \frac{\text{zysk brutto}}{\text{przychody ze sprzedaży}}$$

$$\text{rentowność operacyjna} = \frac{\text{zysk operacyjny}}{\text{przychody ze sprzedaży}}$$

$$\text{rentowność sprzedaży brutto} = \frac{\text{zysk przed opodatkowaniem}}{\text{przychody ze sprzedaży}}$$

$$\text{rentowność sprzedaży na zysku netto przypadającym na akcjonariuszy Spółki} = \frac{\text{zysk netto przypadający na akcjonariuszy Spółki}}{\text{przychody ze sprzedaży}}$$

Wskaźniki płynności

$$\text{bieżącej płynności finansowej} = \frac{\text{aktywa obrotowe}}{\text{zobowiązania krótkoterminowe}}$$

$$\text{płynności szybki} = \frac{\text{należności handlowe oraz pozostałe należności+} \\ \text{+aktywa finansowe dostępne do sprzedaży+} \\ \text{+środki pieniężne i ich ekwiwalenty}}{\text{zobowiązania krótkoterminowe}}$$

$$\text{podwyższonej płynności} = \frac{\text{środki pieniężne i ich ekwiwalenty}}{\text{zobowiązania krótkoterminowe}}$$

Wskaźniki rotacji

rotacji majątku obrotowego (krotność)	= $\frac{\text{przychody ze sprzedaży}}{\text{aktywa obrotowe}}$
rotacji należności (dni)	= $\frac{(\text{należności handlowe oraz pozostałe należności}) * 180}{\text{przychody ze sprzedaży}}$
rotacji zapasów (dni)	= $\frac{(\text{zapasy - produkcja w toku}) * 180}{\text{koszty sprzedanych towarów i materiałów}}$
rotacji zobowiązań (dni)	= $\frac{(\text{zobowiązania razem} - \text{zobowiązania z tytułu kontraktów długoterminowych}) * 180}{\text{koszty sprzedanych produktów, usług, towarów i materiałów} + \text{koszty sprzedaży i marketingu} + \text{koszty ogólnego zarządu} + \text{pozostałe koszty operacyjne}}$
rotacji zobowiązań bez zobowiązań z tytułu kredytu inwestycyjnego (dni)	= $\frac{(\text{zobowiązania razem} - \text{kredyty i pożyczki}) * 180}{\text{koszty sprzedanych produktów, usług, towarów i materiałów} + \text{koszty sprzedaży i marketingu} + \text{koszty ogólnego zarządu} + \text{pozostałe koszty operacyjne}}$

3.2. Stanowisko zarządu odnośnie możliwości zrealizowania wcześniej publikowanych prognoz wyników na dany rok, w świetle wyników zaprezentowanych w raporcie okresowym w stosunku do wyników prognozowanych

Grupa nie publikowała prognozy wyników na 2016 rok.

3.3. Opis czynników i zdarzeń o nietypowym charakterze mających znaczący wpływ na działalność emitenta i osiągnięte zyski oraz ich ocena

3.3.1. Aktywo i rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego

W pierwszym półroczu 2016 roku dokonano rozwiązania utworzonego na dzień 31 grudnia 2015 roku aktywa z tytułu działalności strefowej w kwocie 1 708 tys. PLN. Aktywo to będzie sukcesywnie rozwiązywane na przestrzeni roku 2016 w proporcji do osiąganego w tym okresie dochodu strefowego.

W pierwszym półroczu 2016 roku Grupa dokonała częściowego rozliczenia aktywa utworzonego na 31 grudnia 2015 roku z tytułu podatku odroczonego dotyczącego różnic przejściowych w kwocie 6 033 tys. PLN oraz dokonano utworzenia aktywa z tytułu różnic przejściowych w kwocie 3 456 tys. PLN, a także utworzenia aktywa z tytułu straty podatkowej w kwocie 1 334 tys. PLN. Łączny wpływ wszystkich powyżej opisanych operacji na wynik netto pierwszego półrocza 2016 roku wyniósł – 2 951 tys. PLN.

W związku z wyceną wartości aktywów netto CCF FIZ dokonano w pierwszym półroczu 2016 roku częściowego rozwiązania utworzonej w latach poprzednich rezerwy w kwocie 1 557 tys. PLN. Równocześnie dokonano utworzenia rezerwy na podatek odroczone z tytułu różnic przejściowych w kwocie 5 288 tys. PLN i rozwiązania z tego samego tytułu w kwocie 487 tys. PLN. W pierwszym półroczu 2016 roku dokonano też rozwiązania rezerw z tytułu nabycia spółek A-MEA Informatik AG (aktualnie Comarch Swiss AG) i ESAProjekt sp. z o.o. (aktualnie Comarch Healthcare S.A.) w kwocie 289 tys. PLN. Łączny wpływ powyższych operacji na wynik netto roku 2016 wyniósł – 2 955 tys. PLN. Ogółem zmiany w podatku odroczonym spowodowały spadek wyniku o 5 906 tys. PLN.

3.3.2. Wycena różnic kursowych

Wpływ zmian kursów walut na przychody i wyniki Grupy Comarch w pierwszym półroczu 2016 roku był umiarkowany. Różnice kursowe zrealizowane oraz wycena bilansowa różnic kursowych od należności i zobowiązań na dzień 30 czerwca 2016 roku zwiększyły przychody i wynik operacyjny Grupy Comarch o 4 908 tys. PLN (podczas gdy w pierwszym półroczu 2015 roku zwiększyły o 1 758 tys. PLN), natomiast różnice kursowe z pozostałych tytułów zmniejszyły wynik Grupy Comarch o 2 738 tys. PLN (podczas gdy w pierwszym półroczu 2015 roku zwiększyły o 2 007 tys. PLN). Łączny wpływ różnic kursowych na wynik netto Grupy Comarch za pierwsze półrocze 2016 roku wyniósł +2 170 tys. PLN (+3 765 tys. PLN w pierwszym półroczu 2015 roku).

3.3.3. Odpis z tytułu utraty wartości należności

W pierwszym półroczu 2016 roku Grupa utworzyła odpis z tytułu utraty wartości należności handlowych w wysokości 14 773 tys. zł. W pierwszym półroczu 2016 roku Grupa odwróciła odpis z tytułu utraty wartości należności handlowych w wysokości 2 416 tys. zł.

3.3.4. Wpływ Thanks Again LLC na wyniki Grupy Comarch

Uwzględnienie spółki stowarzyszonej Thanks Again LLC w wynikach finansowych pierwszego półrocza 2016 roku metodą praw własności spowodowało zmniejszenie wyniku netto Grupy Comarch o 4 252 tys. zł. Kwota 4 252 tys. zł związana jest z bieżącą działalnością spółki Thanks Again LLC.

3.3.5. Wycena wartości godziwej instrumentów finansowych

Wycena wartości godziwej instrumentów zabezpieczających ryzyko walutowe oraz ryzyko stopy procentowej zmniejszyła wynik netto Grupy Comarch o 3 149 tys. zł.

3.4. Opis struktury głównych lokat kapitałowych lub głównych inwestycji kapitałowych dokonanych w ramach grupy kapitałowej emitenta w danym roku obrotowym

Opisano w punkcie 1.2.3 oraz 1.2.4 niniejszego sprawozdania.

3.5. Transakcje zawarte przez emitenta lub jednostkę od niego zależną z podmiotami powiązаныmi na innych warunkach niż rynkowe

Nie wystąpiły.

3.6. Kredyty, pożyczki, poręczenia, gwarancje i istotne pozycje pozabilansowe

3.6.1. Nieodnawialne kredyty bankowe

W Grupie Comarch podmiot dominujący Comarch S.A. korzysta z następujących długoterminowych kredytów bankowych:

- a) kredyt inwestycyjny w BGŻ BNP Paribas Bank Polska S.A. z siedzibą w Warszawie na sfinansowanie III etapu budowy budynków produkcyjno - biurowych w Specjalnej Strefie Ekonomicznej w Krakowie. Wysokość kredytu wynosiła 44 000 tys. PLN. Okres kredytowania wynosi 16 lat, tj. do 2024 roku, oprocentowanie kredytu oparte jest na stopie zmiennej. Wykorzystanie kredytu nastąpiło do dnia 30 września 2008 roku. Zabezpieczeniem kredytu są: hipoteka na wybudowanej nieruchomości, cesja polisy ubezpieczeniowej budynku oraz weksel in blanco. W dniu 5 października 2011 roku spółka dokonała przewalutowania pozostałej do spłaty kwoty kredytu na walutę euro. Na dzień 30 czerwca 2016 roku wartość kapitału pozostałego do spłaty wynosiła 5 112 tys. EUR, tj. 22 622 tys. PLN (wobec 5 422 tys. EUR, tj. 23 104 tys. PLN na dzień 31 grudnia 2015 roku).
- b) kredyt inwestycyjny w banku Powszechna Kasa Oszczędności Bank Polski S.A. z siedzibą w Warszawie na refinansowanie kredytu inwestycyjnego zaciągniętego w banku DnB NORD Bank Polska S.A., na finansowanie IV etapu budowy budynków produkcyjno-biurowych w Specjalnej Strefie Ekonomicznej w Krakowie. Wysokość kredytu wynosi 4 126 tys. EUR. Okres kredytowania wynosi 8 lat, tj. do 2021 roku. Oprocentowanie kredytu oparte jest na stopie zmiennej. Zabezpieczeniem kredytu są: hipoteka w kwocie 6 189 tys. EUR ustanowiona na

- nieruchomości będącej przedmiotem refinansowania oraz cesja praw z polisy ubezpieczeniowej ww. nieruchomości. Całkowite wykorzystanie kredytu nastąpiło w dniu 1 października 2013 roku. Na dzień 30 czerwca 2016 roku wartość kapitału pozostającego do spłaty wynosiła 2 708 tys. EUR, tj. 11 983 tys. PLN (wobec 2 966 tys. EUR, tj. 12 638 tys. PLN na dzień 31 grudnia 2015 roku).
- c) kredyt inwestycyjny w BGŻ BNP Paribas Bank Polska S.A. z siedzibą w Warszawie na sfinansowanie zakupu sprzętu oraz oprogramowania dla realizacji projektu outsourcingu usług data center dla jednego z klientów. Kredyt został udzielony w wysokości 2 400 tys. EUR, z okresem kredytowania do 2016 roku. Uruchomienie środków nastąpiło w dniu 7 sierpnia 2012 roku. Oprocentowanie oparte jest na stopie zmiennej. Zabezpieczeniem kredytu są: przelew wiarytelności z kontraktu oraz zastaw rejestrowy na środkach trwałych będących przedmiotem finansowania. W drugim kwartale 2016 roku kredyt został spłacony w całości.
- d) nieodnawialny kredyt obrotowy w BZ WBK Bank S.A. z siedzibą we Wrocławiu zaciągnięty w pierwszym kwartale 2013 roku na finansowanie bieżącej działalności gospodarczej Spółki. Kredyt został udzielony w wysokości 7 400 tys. EUR. Okres kredytowania wynosi 8 lat, dzień ostatecznej spłaty przypada na 31 grudnia 2020 roku. Oprocentowanie kredytu oparte jest na stopie zmiennej. Zabezpieczeniem kredytu są hipoteka na jednej z nieruchomości Comarch S.A. zlokalizowanej w Specjalnej Strefie Ekonomicznej w Krakowie oraz cesja polisy ubezpieczeniowej budynku. Na dzień 30 czerwca 2016 roku wartość kapitału pozostającego do spłaty wynosiła 4 297 tys. EUR, tj. 19 016 tys. PLN (wobec 4 774 tys. EUR, tj. 20 345 tys. PLN na dzień 31 grudnia 2015 roku).
- e) kredyt inwestycyjny w Banku Pekao S.A. z siedzibą w Warszawie na finansowanie oraz refinansowanie nie więcej niż 90% kosztów netto inwestycji polegającej na budowie budynku biurowego SSE6 i data center na terenie Specjalnej Strefy Ekonomicznej w Krakowie. Kredyt został udzielony w euro do kwoty 56 000 tys. PLN, co na dzień podpisania umowy stanowiło równowartość kwoty 13 323 tys. EUR. Okres kredytowania wynosi 10 lat, dzień ostatecznej spłaty przypada 4 grudnia 2023 roku, oprocentowanie kredytu oparte jest na stopie zmiennej. Zabezpieczeniem kredytu są: pełnomocnictwo do dysponowania rachunkami bieżącymi Comarch S.A. prowadzonymi przez Bank Pekao S.A., oświadczenie Comarch S.A. o poddaniu się egzekucji, hipoteka umowna na nieruchomości, na której jest realizowana inwestycja, cesja praw z umowy ubezpieczenia nieruchomości, cesja praw z gwarancji rękojmi. Kredyt został w całości wykorzystany do dnia 30 września 2015 roku. Na dzień 30 czerwca 2016 roku wartość kapitału pozostającego do spłaty wynosiła 12 352 tys. EUR, tj. 54 662 tys. PLN (wobec 13 184 tys. EUR, tj. 56 185 tys. PLN na dzień 31 grudnia 2015 roku).
- f) kredyt inwestycyjny w Banku Handlowym w Warszawie S.A. z siedzibą w Warszawie na finansowanie oraz refinansowanie nie więcej niż 75% kosztów netto inwestycji polegającej na budowie budynku biurowego SSE7 na terenie Specjalnej Strefy Ekonomicznej w Krakowie, o którym Spółka informowała raportem bieżącym nr RB-8-2016 z dnia 17 maja 2016 roku. Wysokość kredytu wynosi 13 333 tys. EUR tj. 58 144 tys. PLN według kursu EUR z dnia zawarcia umowy. Okres kredytowania wynosi 12 lat i trwa do 15 maja 2028 roku, walutą kredytu jest EUR, oprocentowanie kredytu oparte jest na stopie zmiennej. Uruchomienie kredytu powinno nastąpić w ciągu 24 miesięcy od daty podpisania umowy kredytowej tj. do dnia 16 maja 2018 roku. Zabezpieczeniem kredytu są: hipoteka umowna o wartości 16 666 tys. EUR, tj. 72 680 tys. PLN wg kursu EUR z dnia zawarcia umowy, ustanowiona na nieruchomości, na której jest realizowana inwestycja (SSE7), oświadczenie Comarch S.A. o poddaniu się egzekucji, pełnomocnictwo do rachunków Comarch S.A. prowadzonych w banku Bank Handlowy w Warszawie S.A. oraz cesja praw z umowy ubezpieczenia budynku SSE7, zawartej po zakończeniu inwestycji. Na dzień 30 czerwca 2016 roku kredyt nie był uruchomiony.
- g) kredyt długoterminowy nieodnawialny w Banku Handlowym w Warszawie S.A. z siedzibą w Warszawie na finansowanie bieżącej działalności gospodarczej, o którym Spółka informowała raportem bieżącym nr RB-8-2016 z dnia 17 maja 2016 roku. Wysokość kredytu wynosi 2 508 tys. EUR, tj. 10 938 tys. PLN według kursu EUR z dnia zawarcia umowy. Okres kredytowania wynosi 43 miesiące i trwa do 16 grudnia 2019 roku, walutą kredytu jest EUR, oprocentowanie kredytu oparte jest na stopie zmiennej. Uruchomienie kredytu powinno nastąpić w ciągu 24 miesięcy od daty podpisania umowy kredytowej tj. do dnia 16 maja 2018 roku. Zabezpieczeniem

kredytu są oświadczenie Comarch S.A. o poddaniu się egzekucji oraz pełnomocnictwo do rachunków Comarch S.A. prowadzonych w banku Bank Handlowy w Warszawie S.A. Na dzień 30 czerwca 2016 roku wartość kapitału pozostającego do spłaty wynosiła 23 tys. EUR, tj. 101 tys. PLN.

- h) kredyt inwestycyjny w DNB Bank Polska Spółka Akcyjna z siedzibą w Warszawie na finansowanie/refinansowanie do 100% nakładów inwestycyjnych na zakup urządzeń technicznych stanowiących wyposażenie laboratorium IoT (Internet of Things), zlokalizowanego w budynku SSE6 w Specjalnej Strefie Ekonomicznej w Krakowie, o którym Spółka informowała raportem bieżącym nr RB-21-2016 z dnia 19 sierpnia 2016 roku. Wysokość kredytu wynosi 2 531 000,00 EUR, tj. 10 854 000,00 PLN wg kursu euro z dnia zawarcia umowy. Okres kredytowania trwa do 30 grudnia 2023 roku, oprocentowanie kredytu oparte jest na stopie zmiennej. Wykorzystanie kredytu powinno nastąpić do dnia 30 grudnia 2016 roku. Zabezpieczeniem kredytu są: zastaw rejestrowy na urządzeniach będących przedmiotem finansowania do wysokości 150% kwoty kredytu, cesja praw z umowy ubezpieczenia urządzeń, oświadczenie Comarch S.A. o poddaniu się egzekucji oraz pełnomocnictwo do rachunków Comarch S.A. prowadzonych w banku DNB Bank Polska Spółka Akcyjna. Umowa kredytowa została podpisana po dniu bilansowym.

Spółka Comarch Healthcare S.A. zaciągnęła w trzecim kwartale 2011 roku kredyt inwestycyjny w Banku Pekao S.A. z siedzibą w Warszawie na sfinansowanie zakupu sprzętu medycznego i wyposażenia gabinetów medycznych w związku z realizacją projektu NZOZ Centrum Medyczne iMed24 w Krakowie. Wysokość dostępnego kredytu wynosiła 15 889 tys. PLN, kredyt został wykorzystany w całości do 31 grudnia 2011 roku. Okres kredytowania wynosi 7 lat, tj. do 2018 roku, oprocentowanie kredytu oparte jest na stopie zmiennej. Zabezpieczeniem kredytu są zastaw rejestrowy na środkach trwałych będących przedmiotem finansowania, cesja praw z polisy ubezpieczeniowej środków trwałych oraz poręczenie podmiotu dominującego, tj. Comarch S.A. Na dzień 30 czerwca 2016 roku wartość kapitału pozostającego do spłaty wynosiła 5 675 tys. PLN (wobec 6 809 tys. PLN na dzień 31 grudnia 2015 roku).

Spółka Comarch AG zaciągnęła w drugim kwartale 2013 roku kredyt inwestycyjny w Banku BGŻ BNP Paribas Bank Polska S.A. z siedzibą w Warszawie na refinansowanie budowy budynku produkcyjno-biurowego oraz serwerowni data center w Dreźnie. Kredyt został udzielony w wysokości 6 000 tys. EUR, z okresem kredytowania do 2018 roku. Uruchomienie środków nastąpiło w dniu 25 lipca 2013 roku, oprocentowanie oparte jest na stopie zmiennej. Zabezpieczeniem kredytu są: poręczenie Comarch S.A., dług gruntowy na przedmiocie finansowania oraz przelew praw z polisy ubezpieczeniowej nieruchomości. Na dzień 30 czerwca 2016 roku wartość kapitału pozostającego do spłaty wynosiła 2 483 tys. EUR, tj. 10 987 tys. PLN (wobec 3 103 tys. EUR, tj. 13 225 tys. PLN na dzień 31 grudnia 2015 roku).

Spółka Bonus Development Sp. z o.o. SKA zaciągnęła w drugim kwartale 2015 roku kredyt inwestycyjny w Banku Pekao S.A. z siedzibą w Warszawie na finansowanie i refinansowanie nie więcej niż 90% kosztów netto inwestycji związanych z przebudową budynku pofabrycznego oraz budową przyległego budynku biurowego w Łodzi. Kredyt został udzielony w euro do kwoty 38 800 tys. PLN, co na dzień podpisania umowy stanowiło równowartość kwoty 9 262 tys. EUR. Okres kredytowania wynosi 15 lat, dzień ostatecznej spłaty przypada w dniu 28 czerwca 2030 roku, oprocentowanie kredytu oparte jest na stopie zmiennej. Zabezpieczeniem kredytu są: hipoteka umowna na nieruchomości, na której jest realizowana inwestycja, pełnomocnictwo do dysponowania rachunkami bieżącymi Bonus Development Sp. z o.o. SKA prowadzonymi przez Bank Pekao S.A., oświadczenie Bonus Development Sp. z o.o. SKA o poddaniu się egzekucji, cesja praw z umowy ubezpieczenia nieruchomości, cesja praw z gwarancji należytego wykonania oraz z gwarancji ręką, cesja praw z umowy dzierżawy finansowanej nieruchomości zawartej ze spółką Comarch S.A., poręczenie spółki Comarch S.A. wraz z pełnomocnictwem do dysponowania rachunkami Comarch S.A. prowadzonymi przez Bank Pekao S.A. oraz oświadczeniem o poddaniu się egzekucji. Okres uruchomienia kredytu upływa w dniu 28 czerwca 2017 roku. Na dzień 30 czerwca 2016 roku wartość uruchomionego kredytu wynosiła 3 083 tys. EUR, tj. 13 643 tys. PLN (wobec 1 161 tys. EUR, tj. 4 946 tys. PLN na dzień 31 grudnia 2015 roku).

Spółka Comarch S.A.S., spółka zależna Comarch S.A. oraz Comarch S.A. (jako współkredytobiorca) w dniu 18 marca 2016 roku zawarły umowę kredytu inwestycyjnego z bankiem BGŻ BNP Paribas S.A.

z siedzibą w Warszawie na finansowanie i refinansowanie 100% kosztów netto budowy Data Center zlokalizowanego w Lille we Francji, ale nie więcej niż 83,5% łącznych kosztów netto realizacji całej inwestycji. Wysokość kredytu wynosi 8 000 tys. EUR, tj. 34 164 tys. PLN wg kursu euro z dnia zawarcia umowy. Okres kredytowania trwa do 18 września 2023 roku, oprocentowanie kredytu oparte jest na stopie zmiennej. Uruchomienie kredytu powinno nastąpić do dnia 18 września 2017 roku. Zabezpieczeniem kredytu są:

- a) hipoteka umowna o wartości 12 000 tys. EUR, tj. 51 246 tys. PLN wg kursu euro z dnia zawarcia umowy, ustanowiona na drugim miejscu na nieruchomości należącej do Comarch S.A., położonej w Krakowie przy ul. prof. Michała Życzkowskiego 23 (budynek SSE IV),
- b) oświadczenie Comarch S.A. o poddaniu się egzekucji,
- c) pełnomocnictwo do rachunków Comarch S.A. prowadzonych w banku BGŻ BNP Paribas S.A.,
- d) cesja praw z umowy ubezpieczenia budynku SSE IV.

Na dzień 30 czerwca 2016 roku wartość uruchomionego kredytu wynosiła 329 tys. EUR, tj. 1 454 tys. PLN.

W dniu 24 sierpnia 2016 roku Comarch S.A. otrzymał zawiadomienie Sądu Rejonowego dla Krakowa-Podgórze w Krakowie IV Wydział Ksiąg Wieczystych o wpisie z dnia 22 lipca 2016 roku w Księdze Wieczystej hipoteki opisanej w punkcie a) powyżej. Nie występują powiązania pomiędzy spółkami Comarch S.A.S., Comarch S.A. i ich osobami zarządzającymi lub nadzorującymi a bankiem BGŻ BNP Paribas S.A. O szczegółach Spółka poinformowała raportem bieżącym nr RB-22-2016 z dnia 24 sierpnia 2016 roku.

3.6.2. Odnawialne kredyty bankowe

W Grupie Comarch podmiot dominujący Comarch S.A. posiada przyznane następujące limity kredytowe w rachunku bieżącym:

- a) limit kredytowy w rachunku bieżącym w banku Powszechna Kasa Oszczędności Bank Polski S.A. (PKO BP S.A.) z siedzibą w Warszawie w wysokości 10 000 tys. PLN, którego okres udostępnienia upływa w dniu 13 grudnia 2016 roku. Zabezpieczeniem kredytu są pełnomocnictwo do rachunków Comarch S.A. w banku PKO BP S.A. oraz weksel in blanco. Na dzień 30 czerwca 2016 roku kredyt nie był wykorzystany, podobnie jak na dzień 31 grudnia 2015 roku.
- b) limit kredytowy w rachunku bieżącym w banku BPH S.A. z siedzibą w Krakowie w wysokości 10 000 tys. PLN, którego okres udostępnienia upływa w dniu 31 października 2016 roku. Zabezpieczeniem kredytu są weksel in blanco oraz oświadczenie o poddaniu się egzekucji. Na dzień 30 czerwca 2016 roku kredyt nie był wykorzystany, podobnie jak na dzień 31 grudnia 2015 roku.
- c) limit kredytowy w rachunku bieżącym w banku Pekao S.A. z siedzibą w Warszawie w wysokości 30 000 tys. PLN, którego okres udostępnienia upływa w dniu 30 czerwca 2018 roku. Zabezpieczeniem kredytu są pełnomocnictwo do rachunków Comarch S.A. w Banku Pekao S.A. oświadczenie o poddaniu się egzekucji. Na dzień 30 czerwca 2016 roku kredyt nie był wykorzystany, podobnie jak na dzień 31 grudnia 2015 roku.

Spółka Comarch S.A.S., spółka zależna Comarch S.A. oraz Comarch S.A. (jako współkredytobiorcą) w dniu 18 marca 2016 roku zawarły umowę kredytu odnawialnego z bankiem BGŻ BNP Paribas S.A. z siedzibą w Warszawie na finansowanie bieżącej działalności gospodarczej. Wysokość kredytu wynosi 1 300 tys. EUR, tj. 5 552 tys. PLN wg kursu euro z dnia zawarcia umowy. Okres kredytowania trwa do dnia 18 listopada 2017 roku, oprocentowanie kredytu oparte jest na stopie zmiennej. Zabezpieczeniem kredytu są oświadczenie Comarch S.A. o poddaniu się egzekucji oraz pełnomocnictwo do rachunków Comarch S.A. prowadzonych w banku BGŻ BNP Paribas S.A.

	30 czerwca 2016	31 grudnia 2015
Linie kredytowe w rachunku bieżącym przyznane, w tym:	55 753	44 033
– wykorzystane na dzień bilansowy	291	-
– dostępne na dzień bilansowy	55 462	44 033

3.6.3. Pożyczki zewnętrzne zaciągnięte przez spółki Grupy Comarch

Spółka Comarch S.A. w dniu 28 grudnia 2015 roku zawarła z IBM Polska sp. z o.o. umowę pożyczki na kwotę 6 265 681,96 PLN na sfinansowanie dostawy sprzętu IT w związku z realizowanym przez Grupę Comarch projektem informatycznym. Pożyczka została uruchomiona w pierwszym kwartale 2016 roku. Ostateczny termin spłaty pożyczki przypada na wrzesień 2016 roku, pożyczka nie jest zabezpieczona. Na dzień 30 czerwca 2016 roku wartość kapitału pozostającego do spłaty wynosiła 1 253 tys. PLN.

3.6.4. Pożyczki udzielone przez emitenta w ramach Grupy Kapitałowej

Na dzień 30 czerwca 2016 roku stan pożyczek udzielonych przez Comarch S.A. podmiotom Grupy Comarch kształtował się następująco:

Pożyczkodawca	Pożyczkobiorca	Pożyczki na dzień 30 czerwca 2016	Odsetki na dzień 30 czerwca 2016
Comarch S.A.	Comarch Chile SpA	4 776	103
Comarch S.A.	Comarch R&D SARL	2 434	105
Comarch S.A.	Comarch Healthcare S.A.	12 220	920
Comarch S.A.	Bonus Development Sp. z o.o. SK-A	3 859	0
Comarch S.A.	Comarch Software Spain S.L.U.	354	5
Comarch S.A.	Comarch Yazilim A.S.	1 106	23
Razem		24 749	1 156

Terminy ich wymagalności przypadają na lata 2017-2028.

3.6.5. Pożyczki udzielone osobom zarządzającym i nadzorującym

Na dzień 30 czerwca 2016 roku nie istnieją żadne niespłacone pożyczki jak również udzielone przez Comarch S.A. gwarancje i poręczenia na rzecz osób zarządzających i nadzorujących Spółki oraz ich bliskich.

Na dzień 30 czerwca 2016 roku nie istnieją żadne niespłacone pożyczki jak również udzielone przez pozostałe spółki Grupy Comarch gwarancje i poręczenia na rzecz osób zarządzających i nadzorujących Spółki oraz ich bliskich.

3.6.6. Informacje o udzielonych przez emitenta lub jednostkę od niego zależną poręczeniach za zobowiązania osób trzecich lub udzielonych gwarancjach

- a) W związku z zawarciem przez Comarch AG, spółkę zależną Comarch S.A., umowy z jednym z klientów, w sierpniu 2010 roku została udzielona przez Comarch S.A. gwarancja na czas trwania kontraktu i gwarantuje należyte wykonanie przez Comarch S.A., wszelkich zobowiązań spółki Comarch AG wynikających z umowy. Wysokość gwarancji jest równa wartości umowy, tj. ok. 53 666 tys. EUR. Warunki finansowe, na jakich została udzielona gwarancja, nie odbiegają od warunków rynkowych.
- b) W związku z zawarciem przez Comarch Inc., spółkę zależną Comarch S.A., umowy z klientem na wdrożenie, hosting i utrzymanie systemu lojalnościowego, w dniu 28 kwietnia 2011 roku zostało udzielone przez Comarch S.A. poręczenie dla klienta za zobowiązania spółki Comarch Inc. Poręczenie zostało udzielone maksymalnie do kwoty 3 000 tys. USD i jest ważne przez czas trwania umowy.
- c) W związku z zawarciem przez Comarch AG, spółkę zależną Comarch S.A., umowy z klientem na sprzedaż licencji i wdrożenie Comarch Network & Service Inventory, Comarch Next Generation Service Assurance, Comarch OSS Mediations oraz sprzedaż licencji Comarch SLA Management, w dniu 11 sierpnia 2011 zostało udzielone przez Comarch S.A. poręczenie dla klienta za zobowiązania Comarch AG wynikające z powyższej umowy. Poręczenie zostało udzielone do wysokości zobowiązań Comarch AG wynikających z umowy, tj. 5 495 tys. EUR.

- d) W związku z zawarciem przez Comarch Healthcare S.A, spółkę zależną Comarch S.A., umowy kredytu inwestycyjnego z Bankiem Pekao S.A., na podstawie której Bank Pekao S.A. udzielił spółce Comarch Healthcare S.A. finansowania w wysokości 15 889 tys. PLN, w dniu 1 września 2011 roku spółka Comarch S.A. udzieliła poręczenia za zobowiązania spółki zależnej Comarch Healthcare S.A. wynikające z powyższej umowy. Poręczenie zostało udzielone do kwoty 23 833 tys. PLN i jest ważne maksymalnie do dnia 31 grudnia 2021 roku.
- e) W związku z zawarciem przez Comarch UK, spółkę zależną Comarch S.A., umowy z jednym z klientów na wdrożenie i utrzymanie systemu BSS, spółka Comarch S.A. udzieliła poręczenia za zobowiązania Comarch UK. Poręczenie zostało udzielone do wysokości zobowiązań Comarch UK wynikających z powyższej umowy, tj. do kwoty 808 tys. GBP oraz dodatkowo 86 tys. GBP rocznie za usługę SLA i jest ważne przez cały okres trwania umowy.
- f) W związku z zawarciem przez Comarch AG, spółkę zależną Comarch S.A., umowy z jednym z klientów na wdrożenie Next Generation Performance Management Solution, zostało udzielone przez Comarch S.A. poręczenie za zobowiązania spółki Comarch AG wynikające z umowy. Poręczenie zostało udzielone maksymalnie do kwoty 3 682 tys. EUR i jest ważne przez cały okres trwania umowy.
- g) W związku z zawarciem przez Comarch AG, spółkę zależną Comarch S.A., umowy z jednym z klientów na wdrożenie Planning and Inventory Application (PIA), został podpisany przez Comarch S.A. list patronacki, w którym Comarch S.A. zobowiązuje się do zapewnienia należytego wykonania umowy przez Comarch AG. List patronacki jest ważny 24 miesiące od zakończenia umowy, wartość umowy wynosi 3 505 tys. EUR.
- h) W związku z otrzymaniem przez Comarch AG, spółkę zależną Comarch S.A., subwencji na budowę infrastruktury w Dreźnie od Sachsische AufbauBank, Comarch S.A. przystąpiła do długu na wypadek powstania zobowiązania Comarch AG do zwrotu udzielonych środków. Maksymalna odpowiedzialność Comarch S.A. z tytułu przystąpienia do długu wynosi 263 tys. EUR plus odsetki za okres od momentu udzielenia subwencji do jej zwrotu. Przystąpienie do długu jest ważne do dnia 30 sierpnia 2018 roku.
- i) W związku z zawarciem przez Comarch AG, spółkę zależną Comarch S.A. umowy kredytu inwestycyjnego z BGŻ BNP Paribas Bank Polska S.A., na podstawie której bank udzielił spółce Comarch AG finansowania w wysokości 6 000 tys. EUR. W dniu 15 maja 2013 roku spółka Comarch S.A. udzieliła poręczenia za zobowiązania Comarch AG wynikające z powyższej umowy. Poręczenie zostało udzielone do kwoty 9 000 tys. EUR i jest ważne maksymalnie do dnia 15 maja 2020 roku.
- j) W związku z zawarciem przez Comarch UK, spółkę zależną Comarch S.A., umowy z klientem na wdrożenie Comarch Loyalty Management, zostało udzielone przez Comarch S.A. poręczenie dla klienta za zobowiązania spółki Comarch UK. Poręczenie zostało udzielone maksymalnie do kwoty 2 351 tys. GBP i jest ważne przez okres trwania umowy.
- k) W związku z zawarciem przez Comarch S.A.S., spółkę zależną Comarch S.A., umowy z jednym z klientów na wdrożenie i licencję Comarch Loyalty Management, a także na usługi data center, Support & Maintenance zostało udzielone przez Comarch S.A. poręczenie za zobowiązania spółki Comarch S.A.S. wynikające z tego projektu. Poręczenie zostało udzielone maksymalnie do wartości podpisanych przez Comarch S.A.S. umów, tj. 2 807 tys. EUR i jest ważne do czasu zakończenia projektu.
- l) W związku z zawarciem przez Comarch AG Oddział w Belgii, umowy z jednym z klientów na usługi data center, zostało udzielone przez Comarch S.A. poręczenie za zobowiązania spółki Comarch AG wynikające z tego projektu. Poręczenie zostało udzielone maksymalnie do wartości podpisanej przez Comarch AG umowy, tj. 236 tys. EUR i jest ważne do czasu zakończenia projektu.
- m) W związku z zawarciem przez Comarch UK, spółkę zależną Comarch S.A., umowy z klientem na zakup licencji na oprogramowanie oraz usługi utrzymania i wsparcia, zostało udzielone przez Comarch S.A. poręczenie za zobowiązania spółki Comarch UK wynikające z tego

projektu. Poręczenie zostało udzielone maksymalnie do kwoty 11 244 tys. GBP i jest ważne w okresie dwunastu lat od zakończenia kontraktu.

- n) W związku z zawarciem przez Comarch Healthcare S.A., spółkę zależną Comarch S.A., umów na obsługę kart paliwowych., zostały udzielone przez Comarch S.A. poręczenia dla operatora kart paliwowych za zobowiązania Comarch Healthcare S.A. wynikające z powyższych umów. Po wejściu w życie aneksu do umowy w 2015 roku, łączna kwota poręczenia wynosi 100 tys. PLN. Poręczenie zostało odnowione i jest ważne do dnia 31.05.2017 roku.
- o) W związku z zawarciem przez oddział Comarch S.A. w Albanii umowy z klientem na usługi SLA zostało udzielone przez Comarch S.A. poręczenie za zobowiązania oddziału wynikające z tego projektu. Poręczenie zostało udzielone maksymalnie do wartości podpisanej przez Comarch S.A. Albanian Branch umowy, tj. ok. 10 tys. EUR miesięcznie i jest ważne do czasu zakończenia umowy.
- p) W związku z zawarciem przez Comarch S.A.S., spółkę zależną Comarch S.A. umowy z jednym z klientów na wdrożenie Comarch ECM, a także dostarczenie usług utrzymania i zarządzania systemem (SaaS), zostało udzielone przez Comarch S.A. poręczenie za zobowiązania spółki Comarch S.A.S., wynikające z tego projektu. Poręczenie zostało udzielone maksymalnie do kwoty 838 tys. EUR i jest ważne do momentu zakończenia projektu.
- q) W związku z zawarciem przez CA Consulting S.A., spółkę zależną Comarch S.A., umowy na obsługę kart paliwowych, zostało udzielone przez Comarch S.A. poręczenie dla operatora kart paliwowych za zobowiązania CA Consulting S.A. wynikające z powyższej umowy. Wartość poręczenia wynosi 50 tys. PLN i zostało ono przedłużone do dnia 31.05.2017 roku.
- r) W związku z zawarciem przez Comarch AG Oddział w Belgii, umowy ramowej z jednym z klientów, zostało udzielone przez Comarch S.A. poręczenie za zobowiązania spółki Comarch AG. Poręczenie zostało udzielone maksymalnie do wartości umowy, tj. 3 241 tys. EUR i jest ważne do czasu zakończenia projektu.
- s) W związku z zawarciem przez Comarch Middle East FZ-LLC, spółkę zależną Comarch S.A. umowy z jednym z klientów na wdrożenie Comarch Loyalty Management For Airlines, Comarch Smart Analytics oraz Comarch Customer Engagement Platform-Gamification, a także dostarczenie usług utrzymania i zarządzania systemem, zostało udzielone przez Comarch S.A. poręczenie („Parent Guarantee”) za zobowiązania spółki Comarch Middle East FZ-LLC, wynikające z tego projektu. Poręczenie jest ważne do momentu wywiązania się przez Comarch Middle East FZ-LLC ze wszystkich obowiązków wynikających z umowy i zostało udzielone do wysokości maksymalnej odpowiedzialności z kontraktu, tj. do 5 000 tys. USD. Poręczenie zostało udzielone na 5 lat.
- t) W związku z zawarciem przez Comarch Middle East FZ-LLC, spółkę zależną Comarch S.A. umowy z jednym z klientów, na wdrożenie Comarch Customer Engagement Platform, zostało udzielone przez Comarch S.A. poręczenie („Parent Guarantee”) za zobowiązania spółki Comarch Middle East FZ-LLC wynikające z tego projektu. Umowa została podpisana na okres pięciu lat. Poręczenie jest ważne do momentu wywiązania się przez Comarch Middle East FZ-LLC ze wszystkich obowiązków wynikających z umowy i zostało udzielone do wysokości maksymalnej odpowiedzialności z kontraktu, tj. 10 000 tys. USD.
- u) W związku z zawarciem przez Bonus Development Sp. z o.o. SK-A, spółkę zależną Comarch S.A., umowy kredytu inwestycyjnego z Bankiem Pekao S.A., na podstawie której bank udzielił spółce Bonus Development Sp. z o.o. SK-A finansowania w EUR w wysokości 38 800 tys. PLN (co na dzień podpisania umowy kredytu stanowiło równowartość kwoty 9 262 tys. EUR) oraz w związku z zawarciem umowy na transakcje skarbowe związane z zabezpieczeniem ryzyka kursowego oraz stopy procentowej ww. kredytu, spółka Comarch S.A. udzieliła poręczeń za zobowiązania Bonus Development Sp z o.o. SK-A wynikające z powyższych umów. Poręczenia są ważne do momentu spłaty wszystkich zobowiązań wynikających z umowy kredytu, ostateczny termin spłaty kredytu przypada na dzień 28 czerwca 2030 roku.

- v) W związku z zawarciem przez Comarch Chile SpA, spółkę zależną Comarch S.A., umowy z jednym z klientów na świadczenie usług IT Out-Tasking Services, zostało udzielone przez Comarch S.A. poręczenie za zobowiązania spółki zależnej Comarch Chile SpA wynikające z tej umowy. Poręczenie zostało udzielone do wysokości 200 tys. EUR i jest ważne do czasu zakończenia projektu, tj. do 30 sierpnia 2018 roku.
- w) W związku z zawarciem przez Comarch Polska S.A. spółkę zależną Comarch S.A., umowy na obsługę kart paliwowych, zostało udzielone przez Comarch S.A. poręczenie dla operatora kart paliwowych za zobowiązania Comarch Polska S.A. wynikające z powyższej umowy. Poręczenie zostało udzielone do kwoty 10 tys. PLN i obowiązuje od dnia 15 września 2015 roku.
- x) W związku z zawarciem przez spółkę Comarch AB spółkę zależną Comarch S.A., umowy z jednym z klientów na wdrożenie systemu Loyalty Management Solutions i jego serwis, zostało udzielone poręczenie dla spółki Comarch AB. Poręczenie jest ważne przez czas trwania umowy i zostało udzielone do kwoty 39 747 tys. SEK.
- y) W związku z zawarciem przez spółkę Comarch AB spółkę zależną Comarch S.A., umowy z jednym z klientów na wdrożenie i serwis usług Master Services Agreement zostało udzielone poręczenie dla spółki Comarch AB. Poręczenie jest ważne przez czas trwania umowy i zostało udzielone na kwotę 3 827 tys. PLN.
- z) W związku z zawarciem przez spółkę Comarch UK spółkę zależną Comarch S.A. umowy z jednym z klientów na wdrożenie i serwis usług Comarch Loyalty Management, Comarch Campaign Management, Comarch Social Mining i Comarch Smart Analytics zostało udzielone poręczenie dla spółki Comarch UK. Poręczenie jest ważne przez czas trwania umowy i zostało udzielone do kwoty wartości projektu tj. 3 318 tys. GBP.
- aa) W związku z zawarciem przez spółkę Comarch Inc. spółkę zależną Comarch S.A. umowy z jednym z klientów na wdrożenie i serwis usług Comarch Loyalty Management, zostało udzielone poręczenie dla spółki Comarch Inc. Poręczenie jest ważne przez czas trwania umowy i zostało udzielone na kwotę 420 tys. USD.

3.6.7. Gwarancje bankowe i istotne pozycje pozabilansowe

Na dzień 30 czerwca 2016 roku wartość gwarancji i akredytyw wystawionych przez banki na zlecenie Comarch S.A. w związku z realizowanymi umowami oraz uczestnictwem w przetargach wynosiła 45 463 tys. PLN, podczas gdy na dzień 31 grudnia 2015 roku ich wartość wynosiła 48 740 tys. PLN.

Według stanu na dzień 30 czerwca 2016 roku wartość gwarancji wystawionych przez banki na zlecenie Comarch Polska S.A. w związku z realizowanymi umowami oraz uczestnictwem w przetargach wynosiła 19 tys. PLN, podczas gdy na dzień 31 grudnia 2015 roku ich wartość wynosiła 19 tys. PLN.

Według stanu na dzień 30 czerwca 2016 roku wartość gwarancji wystawionych przez banki na zlecenie Grupy Comarch Software und Beratung wynosiła 392 tys. EUR (tj. 1 734 tys. PLN), na dzień 31 grudnia 2015 roku ich wartość wynosiła 815 tys. EUR (tj. 3 474 tys. PLN).

Według stanu na dzień 30 czerwca 2016 roku wartość gwarancji wystawionych przez banki na zlecenie Comarch AG wynosiła 16 tys. EUR (tj. 71 tys. PLN), na dzień 31 grudnia 2015 roku ich wartość wynosiła 16 tys. EUR (tj. 68 tys. PLN).

Comarch S.A. udzieliła oświadczeń o możliwości udzielenia wsparcia finansowego („*letter of comfort*”) dla spółki zależnej MKS Cracovia SSA ważne do 30 czerwca 2017 roku oraz Comarch Healthcare S.A. ważne do 31 grudnia 2018 roku.

3.7. Postępowania toczące się przed sądem, organem właściwym dla postępowania arbitrażowego lub organem administracji publicznej

- 3.7.1. Postępowania dotyczące zobowiązań albo wierzytelności emitenta lub jednostki od niego zależnej, w których wartość stanowi co najmniej 10% kapitałów własnych emitenta**

Nie wystąpiły.

- 3.7.2. Dwa lub więcej postępowań dotyczących zobowiązań oraz wierzytelności, których łączna wartość stanowi odpowiednio co najmniej 10% kapitałów własnych emitenta wraz ze stanowiskiem emitenta w tej sprawie**

Nie wystąpiły.

4. PERSPEKTYWY ROZWOJU

4.1. Czynniki istotne dla rozwoju Grupy Kapitałowej

4.1.1. Czynniki wewnętrzne:

- a) stały wzrost sprzedaży eksportowej i znaczenia działalności zagranicznej;
- b) pozycja i renowa Grupy Comarch mająca wpływ na charakter pozyskiwanych klientów;
- c) działalność Grupy Comarch w specjalnej strefie ekonomicznej w Krakowie;
- d) znaczny udział produktów standardowych (powtarzalnych) w sprzedaży, co oznacza:
  - niższe koszty, w szczególności koszty zmienne związane z pojedynczym kontraktem,
  - możliwość znacznego zwiększenia rentowności jednostkowego kontraktu przy jednoczesnym obniżeniu obciążenia klienta (opłaty licencyjne),
  - szersza i bardziej zdywersyfikowana klientela oznaczająca większą skalę działalności,
- e) atrakcyjna polityka szkoleniowa oraz atrakcyjne warunki pracy oferowane pracownikom spółek Grupy;
- f) zwiększenie rozpoznawalności marki Comarch wśród potencjalnych klientów poprzez prowadzone akcje marketingowe, w tym marketing sportowy (MKS Cracovia SSA);
- g) konieczność dokonywania ciągłych inwestycji w kapitał ludzki celem utrzymania konkurencyjności firmy w kolejnych latach;
- h) wysoki poziom wydatków inwestycyjnych przeznaczanych na działalność badawczo-rozwojową oraz rozwój nowych produktów i usług informatycznych;
- i) wysoki poziom wydatków inwestycyjnych związanych z rozbudową zaplecza produkcyjnego w Polsce i za granicą (inwestycje rzeczowe) oraz z ekspansją na rynkach zagranicznych (inwestycje kapitałowe).

4.1.2. Czynniki zewnętrzne:

- a) wzrost wymagań stawianych systemom informatycznym przez klientów. Zwiększa się zapotrzebowanie na duże, złożone systemy informatyczne dedykowane dla poszczególnych użytkowników. Stawia to w lepszej sytuacji większe spółki IT, takie jak Grupa Comarch, które oferują szereg różnych technologii i produktów i są w stanie dostarczyć zaawansowane technologicznie rozwiązania;
- b) wzrost znaczenia technologii mobilnych, stosowanych obecnie powszechnie w rozwiązaniach informatycznych dla wszystkich grup odbiorców;
- c) zmiana modeli biznesowych w wielu branżach oraz zmiana strategii biznesowych wielu firm związana z postępem technicznym i rozwojem gospodarczym, co kształtuje popyt na nowe systemy informatyczne, upowszechnienie sprzedaży oprogramowania w modelu *cloud computing* oznacza dla firm informatycznych zwiększone wymogi kapitałowe i zasobowe;
- d) związany z członkostwem Polski w Unii Europejskiej dostęp polskich firm do środków z funduszy strukturalnych, które w pewnej części są przeznaczane na rozwój systemów informatycznych oraz finansowanie prac badawczo-rozwojowych;
- e) rosnąca konkurencja, wpływająca na zmniejszenie osiągniętych marż; konkurencja pomiędzy firmami IT;
- f) stała presja na wzrost wynagrodzeń w branży IT; zmniejszająca się liczba absolwentów uczelni technicznych z wykształceniem informatycznym;
- g) rosnąca konkurencja na lokalnym rynku pracy w sektorze IT w Krakowie oraz innych miejscach prowadzenia działalności gospodarczej przez Grupę;
- h) międzynarodowa sytuacja gospodarcza, ze szczególnym uwzględnieniem sytuacji na rynkach finansowych, mająca wpływ na wielkość popytu na produkty i usługi informatyczne;
- i) zmienność kursów walutowych, w szczególności EUR/PLN i USD/PLN, GBP/PLN, CAD/PLN, CHF/EUR, BRL/PLN oraz RUB/PLN, wpływająca na opłacalność sprzedaży zagranicznej;
- j) sytuacja polityczna w Europie Wschodniej, ze szczególnym uwzględnieniem sytuacji na Ukrainie i w Rosji, mającej wpływ na wielkość popytu na produkty i usługi informatyczne na tym rynku oraz wiarygodność finansową klientów z tego rejonu geograficznego;
- k) międzynarodowa sytuacja polityczna, m.in. wzrastające ryzyko zamachów terrorystycznych w miejscach prowadzenia projektów utrudnia ich realizację.

4.2. Pozostałe istotne czynniki, w tym ryzyka i zagrożeń

Grupa Comarch jest narażona na następujące główne rodzaje ryzyka finansowego:

4.2.1. Ryzyko kredytowe

Jednostka dominująca analizuje wiarygodność finansową potencjalnych klientów przed zawarciem umów na dostawę systemów informatycznych i w zależności od oceny standingu finansowego dostosowuje warunki każdej umowy do potencjalnego ryzyka. Koncentracja ryzyka kredytowego jest ograniczona ze względu na dywersyfikację sprzedaży Comarch do znacznej liczby kontrahentów z różnych branż gospodarki i z różnych regionów świata.

4.2.2. Ryzyko zmiany stóp procentowych

Grupa Comarch jest narażona na ryzyko zmian stóp procentowych w związku z posiadanymi środkami pieniężnymi i ich ekwiwalentami oraz z zawartymi długoterminowymi kredytami inwestycyjnymi przeznaczonymi na finansowanie nowych budynków produkcyjnych w Specjalnej Strefie Ekonomicznej w Krakowie. Kredyty są oprocentowane wg zmiennej stopy procentowej opartej o stawkę WIBOR oraz EURIBOR. Grupa Comarch dokonywała zabezpieczenia ryzyka stopy procentowej w tym obszarze za pomocą kontraktów IRS oraz prowadzi stały monitoring sytuacji rynkowej w tym zakresie. Wpływ zmiany stóp procentowych na wysokość płaconych odsetek od kredytów jest częściowo kompensowany przez zmianę odsetek otrzymywanych od posiadanych środków pieniężnych.

4.2.3. Ryzyko zmiany kursów walut

W związku ze sprzedażą eksportową lub denominowaną w walutach obcych Grupa Comarch jest narażona na ryzyko kursowe, szczególnie w odniesieniu do zmian kursów par walut EUR/PLN, GBP/PLN, USD/PLN, BRL/PLN oraz CAD/PLN. Równocześnie część kosztów i zobowiązań Grupy Comarch jest również wyrażona lub powiązana z kursem walut obcych. W indywidualnych przypadkach jednostka dominująca dokonuje zabezpieczenia przyszłych płatności za pomocą kontraktów forward, jak również stara się wykorzystywać hedging naturalny poprzez dopasowanie struktury aktywów i pasywów denominowanych w walutach obcych (np. poprzez zaciąganie w ostatnich okresach zobowiązań kredytowych wyrażonych w EUR). Wartość bilansowa aktywów oraz zobowiązań finansowych Grupy Comarch denominowanych w walutach obcych na dzień bilansowy dotyczy należności i zobowiązań z tytułu dostaw i usług, zobowiązań z tytułu kredytu inwestycyjnego oraz środków pieniężnych.

4.2.4. Ryzyko płynności finansowej

Grupa Comarch posiada system zarządzania ryzykiem płynności dla potrzeb zarządzania funduszami krótko-, średnio- i długoterminowymi. Podstawowe ryzyko płynności finansowej wynika z faktu, iż większość kosztów ponoszonych przez Grupę Comarch ma charakter kosztów stałych, natomiast przychody ze sprzedaży podlegają zmienności charakterystycznej dla firm usługowych. Grupa Comarch zarządza ryzykiem płynności utrzymując odpowiednią wielkość kapitału obrotowego, utrzymując rezerwowe linie kredytowe w rachunku bieżącym, monitorując stale prognozowane i rzeczywiste przepływy pieniężne oraz analizując profile zapadalności aktywów i zobowiązań finansowych.

4.3. Perspektywy rozwoju działalności Grupy oraz przewidywana sytuacja finansowa Grupy w 2016 roku

W pierwszej połowie 2016 roku Grupa Comarch obserwowała znaczny wzrost popytu na usługi i produkty informatyczne. Dzięki temu portfel zamówień Grupy wzrósł i zapewnia obecnie pełne wykorzystanie jej mocy produkcyjnych w kilku kolejnych okresach. Rozwój sytuacji politycznej i gospodarczej w Polsce i na świecie będzie miał nadal decydujący wpływ na sytuację na rynku IT i wyniki finansowe Grupy Comarch w dalszej części 2016 roku. Dzięki konsekwentnie realizowanej od wielu lat strategii pozycjonowania się na rynku jako firmy technologicznej i produktowej, oferta Comarch jest bardzo dobrze zdywersyfikowana. Grono klientów stale się rozszerza, a znaczna ich część to firmy międzynarodowe, co pozwala kontynuować rozwój firmy. Dynamicznie rozwijająca się działalność Grupy Comarch na rynkach zagranicznych dodatkowo zwiększa wysokość sprzedaży oraz

polepsza wizerunek wśród klientów, przyczyniając się tym samym do umocnienia pozycji konkurencyjnej Comarch. Oznacza to również konieczność dokonywania licznych inwestycji kapitałowych poza granicami Polski (głównie poprzez zakładanie zagranicznych spółek zależnych). Realizacja strategii przedsiębiorstwa zależy w dużej mierze od kształtowania się niezależnych od Comarch warunków makroekonomicznych, w szczególności od poziomu inwestycji w informatykę dokonywanych przez średnie i duże firmy w kraju i za granicą oraz od zaostrzającej się konkurencji na rynku pracy w sektorze IT. Równocześnie warunkiem koniecznym do realizacji strategii jest skuteczne zarządzanie ryzykami operacyjnymi. Szansą dla Grupy jest jej duża innowacyjność oraz wzrost zapotrzebowania na dostarczanie informatyki w modelu usługowym – Grupa Comarch dzięki szerokiej palecie własnych produktów, posiadanej infrastrukturze oraz zasobom ludzkim i kapitałowym może elastycznie dopasowywać się do modeli biznesowych oczekiwanych przez klientów.

Do najważniejszych ryzyk operacyjnych związanych z działalnością Grupy należą:

- a) ryzyka związane z pracami R&D (wytworzenie własnych produktów softwarowych);
- b) ryzyko rotacji personelu, ryzyko braku możliwości zatrudnienia odpowiedniej ilości wykwalifikowanych pracowników, ryzyko wzrostu kosztów pracy;
- c) ryzyka związane z realizacją kontraktów długoterminowych;
- d) ryzyka związane z niedotrzymaniem warunków umów i skorzystaniem przez kontrahentów z udzielonych im gwarancji dobrego wykonania lub przysługujących im kar umownych;
- e) ryzyka zagranicznego otoczenia gospodarczego, prawnego i politycznego związane z realizacją kontraktów eksportowych;
- f) ryzyko kredytowe niewypłacalności kontrahentów, związane ze sprzedażą z odroczonym terminem płatności oraz często długim okresem realizacji kontraktów;
- g) ryzyko zmiany kursów walut oraz poziomu stóp procentowych;
- h) ryzyka związane z terroryzmem międzynarodowym, utrudniające delegowanie pracowników w podróże służbowe w niektóre rejonu świata.

Grupa nie przewiduje istotnych zmian swojej sytuacji finansowej oraz w zakresie ryzyk związanych z prowadzoną działalnością.

4.4. Charakterystyka polityki w zakresie kierunków rozwoju grupy kapitałowej emitenta

Strategicznymi kierunkami rozwoju Grupy Comarch są:

- stały rozwój własnych, zaawansowanych technologicznie produktów informatycznych, wysokie nakłady na prace R&D,
- rozwój sprzedaży zagranicznej, ze szczególnym uwzględnieniem rynków Europy Zachodniej (zwłaszcza w regionie DACH) i obu Ameryk,
- rozwój sprzedaży produktów i usług informatycznych w modelu usługowym (cloud computing),
- dywersyfikacja oferty poprzez sprzedaż produktów i usług do klientów z wielu sektorów gospodarki,
- kontynuacja prac rozwojowych w zakresie rozwiązań IT dla sektora e-Zdrowie, który w przyszłości powinien stać się jednym z głównych odbiorców Grupy Comarch,
- ścisła współpraca z globalnymi klientami na międzynarodowych rynkach,
- stałe inwestowanie w kapitał ludzki,
- rozwój nowoczesnej własnej bazy produkcyjnej w Polsce i zagranicą.

4.5. Osiągnięcia w zakresie badań i rozwoju

Globalizacja gospodarki światowej i liberalizacja handlu powoduje zanikanie barier dla firm i ich produktów. Rynek IT staje się rynkiem otwartym i globalnym, na którym następuje ciągłe porównywanie cen i jakości dostępnych produktów. Wraz ze wzrostem obecności kapitału zagranicznego w Polsce, nawet firmy IT działające wyłącznie na polskim rynku muszą oferować produkty konkurencyjne z punktu widzenia rynku globalnego. Comarch od samego początku działania wypracował reputację firmy technologicznej wytwarzającej nowoczesne produkty i z sukcesem je sprzedającej na rynku krajowym i zagranicznym. Dlatego nadal głównym celem strategicznym Comarch jest opracowywanie nowych, konkurencyjnych produktów, co pozwoli na zapewnienie dalszego rozwoju Comarch, a co za tym idzie zwiększenie jej wartości. Utrzymanie dynamiki sprzedaży wymaga nakładów na rozwój produktów oraz właściwą ich promocję i marketing. Dotyczy to zarówno modyfikacji już istniejących produktów i technologii jak również opracowywania nowych produktów.

Polityka Comarch zakłada prowadzenie prac badawczo-rozwojowych związanych z wdrożeniem nowych produktów oraz standaryzacją produktów od samego początku ich przygotowania dla klienta. Dzięki temu, o ile nawet produkt został przygotowany na potrzeby konkretnego klienta, to część lub całość oprogramowania/kodu może być następnie wykorzystana do przygotowania standardowego produktu. W rezultacie owocuje to wyższą rentownością poszczególnych kontraktów oraz rozszerzeniem bazy klientów.

Comarch S.A.

W I połowie 2016 roku zakończyła się realizacja projektu „Situation AWare Security Operations Center” (SAWSOC) dofinansowanego w ramach **7 Programu Ramowego** Unii Europejskiej.

W ramach **Programu Operacyjnego Inteligentny Rozwój** Działanie 1.1 „Projekty B+R przedsiębiorstw”, Poddziałanie 1.1.2 „Prace B+R związane z wytworzeniem instalacji pilotażowej/demonstracyjnej”, realizowany był projekt „Miasto zdrowia”.

Fundusze Europejskie
Inteligentny Rozwój

Unia Europejska
Europejski Fundusz
Rozwoju Regionalnego

Comarch Healthcare S.A.

W I połowie 2016 roku, w ramach Strategicznego programu badań naukowych i prac rozwojowych „Profilaktyka i leczenie chorób cywilizacyjnych” – STRATEGMED II, podpisana została umowa o dofinansowanie projektu „Nieinwazyjny monitoring we wczesnym wykrywaniu migotania przedsionków (AF)” – NOMED-AF.

W ramach Programu Badań Stosowanych kontynuowana była realizacja projektu „Badania nad metodami nawigacji przestrzennej w diagnostyce endoskopowej guzka obwodowego płuca”, w którym Comarch Healthcare SA jest partnerem.

Zakończyła się natomiast realizacja projektu „Situation AWare Security Operations Center” (SAWSOC) dofinansowanego w ramach **7 Programu Ramowego** Unii Europejskiej.

5. COMARCH NA GIEŁDZIE PAPIERÓW WARTOŚCIOWYCH

5.1. Uchwały Rady Nadzorczej i WZA Spółki dominującej

5.1.1. Dobre Praktyki Spółek Notowanych na GPW

Na podstawie par. 29 ust. 3 Regulaminu Giełdy Papierów Wartościowych w Warszawie S.A. Comarch Spółka Akcyjna przekazała w raporcie bieżącym nr EBI 1/2016 informacje dotyczące niestosowania zasad szczegółowych zawartych w zbiorze "Dobre Praktyki Spółek Notowanych na GPW 2016":

Polityka informacyjna i komunikacja z inwestorami

I.Z.1.10. prognozy finansowe – jeżeli spółka podjęła decyzję o ich publikacji - opublikowane w okresie co najmniej ostatnich 5 lat, wraz z informacją o stopniu ich realizacji,

Nie ma zastosowania.

Komentarz Spółki: Comarch S.A. nie publikuje prognoz finansowych.

Wynagrodzenia

VI.Z.4. Spółka w sprawozdaniu z działalności przedstawia raport na temat polityki wynagrodzeń, zawierający co najmniej:

- 1) ogólną informację na temat przyjętego w spółce systemu wynagrodzeń,
- 2) informacje na temat warunków i wysokości wynagrodzenia każdego z członków zarządu, w podziale na stałe i zmienne składniki wynagrodzenia, ze wskazaniem kluczowych parametrów ustalania zmiennych składników wynagrodzenia i zasad wypłaty odpraw oraz innych płatności z tytułu rozwiązania stosunku pracy, zlecenia lub innego stosunku prawnego o podobnym charakterze – oddzielnie dla spółki i każdej jednostki wchodzącej w skład grupy kapitałowej,
- 3) informacje na temat przysługujących poszczególnym członkom zarządu i kluczowym menedżerom pozafinansowych składników wynagrodzenia,
- 4) wskazanie istotnych zmian, które w ciągu ostatniego roku obrotowego nastąpiły w polityce wynagrodzeń, lub informację o ich braku,
- 5) ocenę funkcjonowania polityki wynagrodzeń z punktu widzenia realizacji jej celów, w szczególności długoterminowego wzrostu wartości dla akcjonariuszy i stabilności funkcjonowania przedsiębiorstwa.

Spółka nie stosuje powyższej zasady.

Komentarz Spółki: Spółka w zakresie ujawniania wynagrodzeń stosuje powszechnie obowiązujące przepisy prawa. Spółka spełnia zasadę VI.Z.4 częściowo. Comarch S.A. posiada politykę wynagrodzeń, która określa formę, strukturę i poziom wynagrodzeń pracowników Spółki, w tym członków organów zarządzających i nadzorczych. Wynagrodzenie dla członków zarządu Spółki ustala Rada Nadzorcza w oparciu o kwalifikacje, doświadczenie oraz zakres obowiązków członka zarządu. Wynagrodzenia członków zarządu zawierają zmienne składniki, których wysokość jest uzależniona od osiągniętych wyników finansowych oraz od stopnia realizacji wyznaczonych przez Radę Nadzorczą celów. Wynagrodzenie członków zarządu jest wypłacane przez Spółkę oraz przez jednostki zależne, w zależności od stopnia zaangażowania danego członka zarządu w działalność operacyjną poszczególnych jednostek zależnych. Wynagrodzenie członków Rady Nadzorczej określa Walne Zgromadzenie, nie zawiera ono składników zmiennych. Spółka w sprawozdaniu z działalności przedstawia wysokość łącznego wynagrodzenia członków zarządu (bez podziału na składniki stałe i zmienne) oraz rady nadzorczej, w podziale na wypłacone przez Spółkę oraz łącznie przez pozostałe jednostki Grupy.

Pełna informacja na temat stanu stosowania przez spółkę rekomendacji i zasad zawartych w Zbiorze Dobre Praktyki Spółek Notowanych na GPW 2016 jest zawarta w raporcie bieżącym nr EBI 1/2016.

Zgodnie z zasadą szczegółową nr II.Z.10. zawartą w części II "Dobrych Praktyk Spółek Notowanych na GPW 2016" Zarząd Comarch S.A. zaprezentował w raporcie bieżącym nr EBI 2/2016 sprawozdanie z działalności Rady Nadzorczej Comarch S.A. za okres od 1 stycznia 2015 roku do 31 grudnia 2015 roku, ocenę sytuacji Spółki z uwzględnieniem oceny systemu kontroli wewnętrznej i systemu zarządzania ryzykiem istotnym dla Spółki, ocenę sposobu wypełniania obowiązków informacyjnych dotyczących stosowania ładu korporacyjnego oraz ocenę racjonalności prowadzonej przez Spółkę polityki w zakresie działalności sponsoringowej i charytatywnej.

Zgodnie z zasadą szczegółową nr II.Z.11. zawartą w części II "Dobrych Praktyk Spółek Notowanych na GPW 2016" Zarząd Comarch S.A. poinformował w raporcie bieżącym nr EBI 3/2016, że uchwałą nr 10/05/2016 z dnia 16 maja 2016 roku Rada Nadzorcza Comarch S.A. pozytywnie zaopiniowała projekty uchwał Zwyczajnego Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszy Spółki, które odbędzie się w dniu 15 czerwca 2016 roku. Projekty uchwał zostały przekazane do wiadomości publicznej dnia 16 maja 2016 roku raportem bieżącym nr 6/2016.

5.1.2. Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy Comarch S.A. z dnia 15 czerwca 2016 roku

a) Zwołanie WZA, porządek obrad i informacje dotyczące udziału w WZA emitenta

Dnia 16 maja 2016 roku Zarząd Comarch Spółka Akcyjna z siedzibą w Krakowie, działając na podstawie przepisów art. 395, art. 399 § 1, art. 402¹ oraz art. 402² Kodeksu Spółek Handlowych (dalej „KSH”) oraz art. 14 Statutu Spółki, zwołał Zwyczajne Walne Zgromadzenie na dzień 15 czerwca 2016 roku, na godzinę 11.00 w Krakowie przy ul. prof. Michała Życzkowskiego 23 (dawniej: Al. Jana Pawła II 41 e). Zarząd Spółki przedstawił w tym dniu również porządek obrad oraz projekty uchwał na niniejsze Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy wraz z uzasadnieniami. Zgodnie z art. 402² KSH Zarząd Spółki przekazał także informacje dotyczące udziału w Walnym Zgromadzeniu Spółki, w szczególności:

- prawo akcjonariusza do żądania umieszczenia poszczególnych spraw w porządku obrad Walnego Zgromadzenia,
- prawo akcjonariusza do zgłaszania projektów uchwał,
- sposób wykonywania prawa głosu przez pełnomocnika,
- możliwość i sposób uczestniczenia w Walnym Zgromadzeniu przy wykorzystaniu środków komunikacji elektronicznej,
- sposób wypowiadania się w trakcie Walnego Zgromadzenia przy wykorzystaniu środków komunikacji elektronicznej,
- sposób wykonywania prawa głosu drogą korespondencyjną lub przy wykorzystaniu środków komunikacji elektronicznej,
- dzień rejestracji uczestnictwa w Walnym Zgromadzeniu wyznaczono na 30 maja 2016 roku,
- informacja o prawie uczestniczenia w Walnym Zgromadzeniu,
- lista akcjonariuszy,
- dostęp do dokumentacji,
- adresy strony internetowej oraz adres poczty elektronicznej.

O szczegółach spółka informowała raportem bieżącym nr RB-6-2016 z dnia 16 maja 2016 roku.

b) Uchwały podjęte na WZA emitenta

Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy podjęło uchwały między innymi w następujących sprawach:

- wyboru Przewodniczącego Walnego Zgromadzenia;
- wykreślenia z porządku obrad punktu dotyczącego wyboru Komisji Skrutacyjnej;
- uchwalenia porządku obrad;
- zatwierdzenia sprawozdania finansowego Comarch S.A. za rok obrotowy 01.01.2015 - 31.12.2015;
- zatwierdzenia sprawozdania Zarządu z działalności Spółki za rok obrotowy 01.01.2015 - 31.12.2015;
- zatwierdzenia skonsolidowanego sprawozdania finansowego Comarch S.A. za rok obrotowy 01.01.2015 - 31.12.2015;
- zatwierdzenia sprawozdania Zarządu z działalności Grupy Kapitałowej Comarch za rok obrotowy 01.01.2015 - 31.12.2015;
- zatwierdzenia sprawozdań Rady Nadzorczej Spółki z działalności w 2015 roku oraz z oceny sytuacji Spółki i Grupy Kapitałowej Comarch, z badania sprawozdania finansowego Spółki i sprawozdania Zarządu z działalności Spółki za rok obrotowy 01.01.2015 – 31.12.2015 oraz z badania skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy Kapitałowej Comarch i sprawozdania Zarządu z działalności Grupy Kapitałowej Comarch za rok obrotowy 01.01.2015 – 31.12.2015;
- podziału zysku netto za rok obrotowy 01.01.2015 - 31.12.2015;
- udzielenia członkom Zarządu i Rady Nadzorczej Spółki absolutorium z wykonywania przez nich obowiązków w roku obrotowym 01.01.2015 - 31.12.2015;
- wyboru Rady Nadzorczej Spółki;
- wyboru Zarządu Spółki;
- zmiany Statutu Spółki.

Pełna treść uchwał została przekazana do publicznej wiadomości raportem bieżącym RB-9-2016 w dniu 15 czerwca 2016 roku.

c) Uchwała WZA w sprawie podziału zysku netto za 2015 rok

Walne Zgromadzenie postanowiło, że wypracowany w roku obrotowym od 1 stycznia 2015 do 31 grudnia 2015 zysk netto w kwocie 57 682 617,41 PLN zostaje w całości przekazany na kapitał zapasowy.

d) Wykaz akcjonariuszy uczestniczących w WZA emitenta

Zgodnie z listą akcjonariuszy uczestniczących w Zwyczajnym Walnym Zgromadzeniu Akcjonariuszy Comarch S.A. w dniu 15 czerwca 2016 roku Elżbieta Filipiak, Janusz Filipiak oraz MetLife Otwarty Fundusz Emerytalny posiadali co najmniej 5% ogólnej liczby głosów na tym Zgromadzeniu, według szczegółów poniżej:

1. Janusz Filipiak – 893 000 sztuk akcji, z których przysługiwało 4 465 000 głosów na WZA i które stanowiły 45,60% głosów na WZA; udział w ogólnej liczbie głosów Spółki: 29,52%;
2. Elżbieta Filipiak – 846 000 sztuk akcji, z których przysługiwało 4 230 000 głosów na WZA i które stanowiły 43,20% głosów na WZA; udział w ogólnej liczbie głosów Spółki: 27,96%;
3. MetLife Otwarty Fundusz Emerytalny - 590 000 sztuk akcji, z których przysługiwało 590 000 głosów na WZA i które stanowiły 6,03% głosów na WZA; udział w ogólnej liczbie głosów Spółki: 3,90%.

Całkowita liczba głosów wynikająca z wszystkich wyemitowanych akcji Comarch S.A. wynosi 15 126 949 głosów. Na WZA w dniu 15 czerwca 2016 roku brali udział akcjonariusze reprezentujący 9 792 490 głosów, co stanowi 64,74% w ogólnej liczbie głosów Spółki. O szczegółach spółka informowała raportem bieżącym nr RB-12-2016 z dnia 15 czerwca 2016 roku.

e) Powołanie Rady Nadzorczej Comarch S.A.

Na Zwyczajnym Walnym Zgromadzeniu, które odbyło się 15 czerwca 2016 roku, zostali powołani członkowie Rady Nadzorczej:

1. Pani Elżbieta Filipiak na stanowisko Przewodniczącego Rady Nadzorczej,
2. Pan Maciej Brzeziński na stanowisko Wiceprzewodniczącego Rady Nadzorczej,
3. Pan Robert Bednarski na stanowisko Członka Rady Nadzorczej,
4. Pani Danuta Drobniak na stanowisko Członka Rady Nadzorczej,
5. Pan Wojciech Kucharzyk na stanowisko Członka Rady Nadzorczej,
6. Pani Anna Ławrynowicz na stanowisko Członka Rady Nadzorczej,
7. Pani Anna Pruska na stanowisko Członka Rady Nadzorczej.

Pani Elżbieta Filipiak, Pan Maciej Brzeziński, Pan Robert Bednarski, Pani Danuta Drobniak, Pan Wojciech Kucharzyk, Pani Anna Ławrynowicz oraz Pani Anna Pruska zostali powołani do pełnienia funkcji członków Rady Nadzorczej Comarch S.A. na kolejną kadencję. Informacje o powołanych członkach Rady Nadzorczej zostały przekazane w raporcie bieżącym nr RB-10-2016 z dnia 15 czerwca 2016 roku.

f) Powołanie Zarządu Comarch S.A.

Na Zwyczajnym Walnym Zgromadzeniu, które odbyło się 15 czerwca 2016 roku, zostali powołani członkowie Zarządu:

1. Pan Janusz Filipiak na stanowisko Prezesa Zarządu,
2. Pan Marcin Dąbrowski na stanowisko Wiceprezesa Zarządu,
3. Pan Paweł Prokop na stanowisko Wiceprezesa Zarządu,
4. Pan Andrzej Przewięźlikowski na stanowisko Wiceprezesa Zarządu,
5. Pan Zbigniew Rymarczyk na stanowisko Wiceprezesa Zarządu,
6. Pan Konrad Tarański na stanowisko Wiceprezesa Zarządu,
7. Pan Marcin Warwas na stanowisko Wiceprezesa Zarządu.

Pan Janusz Filipiak, Pan Marcin Dąbrowski, Pan Paweł Prokop, Pan Andrzej Przewięźlikowski, Pan Zbigniew Rymarczyk, Pan Konrad Tarański oraz Pan Marcin Warwas zostali powołani do pełnienia funkcji członków Zarządu Comarch S.A. na kolejną kadencję. Informacje o powołanych członkach Zarządu zostały przekazane w raporcie bieżącym nr RB-11-2016 z dnia 15 czerwca 2016 roku.

5.2. Operacje na akcjach Comarch S.A.

5.2.1. Transakcje zbycia/nabycia akcji jednostki dominującej

Nie wystąpiły.

PO DACIE BILANSU

W dniu 5 lipca 2016 roku Zarząd Comarch S.A. otrzymał od osoby pełniącej obowiązki zarządcze, Prezesa Zarządu Comarch S.A., powiadomienie o transakcji dokonanej w dniu 30 czerwca 2016 roku, o której mowa w art. 19 ust. 1 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady UE nr 596/2014 z dnia 16 kwietnia 2014 roku w sprawie nadużyć na rynku. Przedmiotowa transakcja dotyczyła nieodpłatnego zbycia 677 461 sztuk akcji zwykłych na okaziciela poza systemem obrotu w wyniku podziału majątku wspólnego po cenie 141,00 PLN (kurs zamknięcia z dnia 29 czerwca 2016 roku) za 1 akcję. Wartość transakcji wyniosła 95 522 001,00 PLN. O szczegółach Spółka informowała raportem bieżącym nr RB-13-2016 z dnia 5 lipca 2016 roku.

W dniu 5 lipca 2016 roku Zarząd Comarch S.A. otrzymał od osoby pełniącej obowiązki zarządcze, Przewodniczącej Rady Nadzorczej Comarch S.A., powiadomienie o transakcjach dokonanych w dniu 30 czerwca 2016 roku, o których mowa w art. 19 ust. 1 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady UE nr 596/2014 z dnia 16 kwietnia 2014 roku w sprawie nadużyć na rynku. Przedmiotowe transakcje dotyczyły:

1. Nieodpłatnego nabycia 677 461 sztuk akcji zwykłych na okaziciela poza systemem obrotu w wyniku podziału majątku wspólnego po cenie 141,00 PLN (kurs zamknięcia z dnia 29 czerwca 2016 roku) za 1 akcję. Wartość transakcji wyniosła 95 522 001,00 PLN.
2. Zbycia w wyniku dokonania darowizny 200 000 sztuk akcji zwykłych na okaziciela poza systemem obrotu po cenie 141,00 PLN (kurs zamknięcia z dnia 29 czerwca 2016 roku) za 1 akcję. Wartość transakcji wyniosła 28 200 000,00 PLN.

O szczegółach Spółka informowała raportem bieżącym nr RB-15-2016 z dnia 5 lipca 2016 roku.

W dniu 5 lipca 2016 roku Zarząd Comarch S.A. otrzymał od osoby blisko związanej z osobami pełniącymi obowiązki zarządcze powiadomienie o transakcjach, o których mowa w art. 19 ust. 1 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady UE nr 596/2014 z dnia 16 kwietnia 2014 roku w sprawie nadużyć na rynku. Przedmiotowe transakcje dotyczyły:

1. Nieodpłatnego nabycia na podstawie umowy darowizny w dniu 30 czerwca 2016 roku 200 000 sztuk akcji zwykłych na okaziciela poza systemem obrotu po cenie 141,00 PLN (kurs zamknięcia z dnia 29 czerwca 2016 roku) za 1 akcję. Wartość transakcji wyniosła 28 200 000,00 PLN.
2. Zbycia w dniach 30 czerwca 2016 roku oraz 4 lipca 2016 roku łącznie 200 000 sztuk akcji zwykłych na okaziciela na rynku regulowanym po średnioważonej cenie 143,73 PLN za 1 akcję. Wartość transakcji wyniosła 28 745 000,00 PLN.

O szczegółach Spółka informowała raportem bieżącym nr RB-17-2016 z dnia 5 lipca 2016 roku.

5.2.2. Zmiana udziału w ogólnej liczbie głosów w Comarch S.A.

W dniu 5 lipca 2016 roku Zarząd Comarch S.A. otrzymał od Pana Janusza Filipiaka zawiadomienie na podstawie art. 69 ust. 2 pkt. 2) Ustawy o ofercie publicznej i warunkach wprowadzania instrumentów finansowych do zorganizowanego systemu obrotu oraz o spółkach publicznych, w którym informuje o zmianie dotychczas posiadanego udziału ponad 33% ogólnej liczby głosów o co najmniej 1% ogólnej liczby głosów w Spółce Comarch S.A. Zmniejszenie zaangażowania o co najmniej 1% ogólnej liczby głosów nastąpiło w wyniku zbycia akcji Spółki w dniu 30 czerwca 2016 roku. Bezpośrednio przed zmianą udziału Pan Janusz Filipiak posiadał 2 674 488 akcji, co stanowiło 32,88% kapitału zakładowego Spółki i uprawniało do 6 246 488 głosów na Walnym Zgromadzeniu, co stanowiło 41,30% ogółu głosów na Walnym Zgromadzeniu Spółki. Aktualnie Pan Janusz Filipiak posiada 1 997 027 akcji, co stanowi 24,55% kapitału zakładowego Spółki i uprawnia do 5 569 027 głosów na Walnym Zgromadzeniu, co stanowi 36,82% ogółu głosów na Walnym Zgromadzeniu Spółki.

O szczegółach Spółka informowała raportem bieżącym nr RB-14-2016 z dnia 5 lipca 2016 roku.

W dniu 5 lipca 2016 roku Zarząd Comarch S.A. otrzymał od Pani Elżbiety Filipiak zawiadomienie na podstawie art. 69 ust. 2 pkt. 1) lit. a) Ustawy o ofercie publicznej i warunkach wprowadzania instrumentów finansowych do zorganizowanego systemu obrotu oraz o spółkach publicznych, w

którym informuje o zmianie dotychczas posiadanego udziału ponad 10% ogólnej liczby głosów o co najmniej 2% ogólnej liczby głosów w Spółce Comarch S.A. Zwiększenie zaangażowania o co najmniej 2% ogólnej liczby głosów nastąpiło w wyniku:

1. Nabycia akcji Spółki w dniu 30 czerwca 2016 roku. Bezpośrednio przed zmianą udziału Pani Elżbieta Filipiak posiadała 846 000 akcji, co stanowiło 10,40% kapitału zakładowego Spółki i uprawniało do 4 230 000 głosów na Walnym Zgromadzeniu, co stanowiło 27,96% ogółu głosów na Walnym Zgromadzeniu Spółki. Po dokonaniu nabycia Pani Elżbieta Filipiak posiadała 1 523 461 akcji, co stanowiło 18,73% kapitału zakładowego Spółki i uprawniało do 4 907 461 głosów na Walnym Zgromadzeniu, co stanowiło 32,44% ogółu głosów na Walnym Zgromadzeniu Spółki.
2. Zbycia akcji Spółki w dniu 30 czerwca 2016 roku. Bezpośrednio przed dokonaniem zbycia Pani Elżbieta Filipiak posiadała 1 523 461 akcji, co stanowiło 18,73% kapitału zakładowego Spółki i uprawniało do 4 907 461 głosów na Walnym Zgromadzeniu, co stanowiło 32,44% ogółu głosów na Walnym Zgromadzeniu Spółki. Aktualnie Pani Elżbieta Filipiak posiada 1 323 461 akcji, co stanowi 16,27% kapitału zakładowego Spółki i uprawnia do 4 707 461 głosów na Walnym Zgromadzeniu, co stanowi 31,12% ogółu głosów na Walnym Zgromadzeniu Spółki.

O szczegółach Spółka informowała raportem bieżącym nr RB-16-2016 z dnia 5 lipca 2016 roku.

W dniu 7 lipca 2016 roku Zarząd Comarch S.A. otrzymał od MetLife PTE S.A. zawiadomienie na podstawie art. 69 ust. 1 Ustawy o ofercie publicznej i warunkach wprowadzania instrumentów finansowych do zorganizowanego systemu obrotu oraz o spółkach publicznych, w którym informuje, iż zarządzany przez nie MetLife Otwarty Fundusz Emerytalny zwiększył zaangażowanie powyżej 5% ogólnej liczby głosów w Spółce Comarch S.A. Zwiększenie zaangażowania powyżej 5% nastąpiło w wyniku zakupu akcji Spółki w dniu 30 czerwca 2016 roku. Bezpośrednio przed zmianą udziału MetLife OFE posiadał 616 954 akcji, co stanowiło 7,59% kapitału zakładowego Spółki i uprawniało do 616 954 głosów na Walnym Zgromadzeniu, co stanowiło 4,08% ogółu głosów na Walnym Zgromadzeniu Spółki. Aktualnie MetLife OFE posiada 841 097 akcji, co stanowi 10,34% kapitału zakładowego Spółki i uprawnia do 841 097 głosów na Walnym Zgromadzeniu, co stanowi 5,56% ogółu głosów na Walnym Zgromadzeniu Spółki.

O szczegółach Spółka informowała raportem bieżącym nr RB-18-2016 z dnia 7 lipca 2016 roku.

5.2.3. Program opcji menedżerskich dla Członków Zarządu oraz Kluczowych Pracowników

Nie wystąpił.

5.3. Operacje na akcjach, udziałach spółek zależnych i stowarzyszonych Comarch S.A.

Opisano w punkcie 1.2.3 oraz 1.2.4 niniejszego sprawozdania.

5.4. Pozostałe informacje związane z obrotem giełdowym

5.4.1. Opinia Rady Nadzorczej i rekomendacja Zarządu Comarch S.A. w sprawie podziału zysku netto

Rada Nadzorcza pozytywnie zaopiniowała rekomendację Zarządu Comarch S.A. w sprawie podziału zysku netto za 2015 rok. Zarząd Comarch S.A. uchwałą nr 2/05/2016 z dnia 16 maja 2016 roku. zarekomendował Zwyczajnemu Walnemu Zgromadzeniu Comarch S.A. przekazanie wypracowanego w roku obrotowym od 1 stycznia 2015 do 31 grudnia 2015 roku zysku netto w kwocie 57 682 617,41 PLN w całości na kapitał zapasowy. Spółka informowała o szczegółach raportem bieżącym nr RB-7-2016 z dnia 16 maja 2016 roku.

5.4.2. Terminy przekazywania raportów okresowych w 2016 roku

Zgodnie z § 103 ust. 1 Rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 19 lutego 2009 roku w sprawie informacji bieżących i okresowych przekazywanych przez emitentów papierów wartościowych oraz warunków uznawania za równoważne informacji wymaganych przepisami prawa państwa nie będącego państwem członkowskim, Zarząd Comarch S.A. określił stałe daty przekazywania raportów okresowych w 2016 roku raportem bieżącym nr RB-1-2016 z dnia 18 stycznia 2016 roku.

5.4.3. Oświadczenie Zarządu w sprawie przestrzegania zasad ładu korporacyjnego

W załączeniu do raportu rocznego przekazanego do publicznej wiadomości w dniu 29 kwietnia 2016 roku, Zarząd Comarch S.A. przekazał, zgodnie z treścią §29 ust. 5 regulaminu giełdy, raport dotyczący stosowania zasad ładu korporacyjnego przez Comarch S.A. w 2015 roku.

PO DACIE BILANSU

Nie wystąpiły.

Kraków, 31 sierpnia 2016 roku

PODPISY CZŁONKÓW ZARZĄDU

IMIĘ I NAZWISKO	STANOWISKO/FUNKCJA	PODPIS
Janusz Filipiak	Prezes Zarządu	
Marcin Dąbrowski	Wiceprezes Zarządu	
Paweł Prokop	Wiceprezes Zarządu	
Andrzej Przewięźlikowski	Wiceprezes Zarządu	
Zbigniew Rymarczyk	Wiceprezes Zarządu	
Konrad Tarański	Wiceprezes Zarządu	
Marcin Warwas	Wiceprezes Zarządu	